

ODÜSSZEIÁSZ

1.

Andra moj ennepe Músza, ki sokfele bolygott
s hosszan hányt, miután kibelezte a trójai népet.
Sokfele járt, hát sok fiat ölt, és tolta a nőket,
s mit neki bármi, mi gyötri az embert, emberiséget.
Túrt mindent, és túrt, ha halál, ha az élve kívánta,
csöpp bibi volt, hogy az úton a társai mind odavesztek.
Ő élt túl mindent, ami jött, egyedül neki lett jó,
sőt, túl jó, hisz például hét évig csak kúrt, s
semmit sem tehetett, ami tett, ami matt, ami döntés.
Hét évig mindennap kétszer dugta Aligszót,
este, lefekvéskor, meg reggel a múzlike mellett,
közte azonban járt le a partra, de nem bícselni, de
ülni a víznél, s cseppenként gyarapítani a tengert.
Vágyta a cselt, a cselekvést, harcot Odüsszész lelke,
s ülve a víznél őt életvágy marta. Meg ette.
Régen volt, hogy a partra, hogy Ógügyögé szigetére ki-
hánnya a tenger Odüsszészt, egyszerű emberi roncsot,
s jól jött akkor a női törődés, ölbe tömődés.
Eltelt egy év, még egy, még öt, s eltele ő is,
s faszszanatóriumát a pokolba kívánta, de végleg.
Hát így volt, hogy a partra lejárt, és ott zokogott min-
díg ama két gyötörös közt, fennen sírva, üvöltve,
s nem tűnt úgy, hogy valaha a perspektíva kinyílna.
Eszköze egy volt: vinni előre a hisztit a végig,
 annyira jól, hogy Aligszó önmaga küldje magától el onnan.
Unta a Mennyet Odüsszész, unta a giccset a szíve,
Vad szerelem lobogó tűzében égni! – többet a-
kart ő, példa okáért valami, akármi, bármi.
Így élt hát, ha ez élet, e semmit akarni, se menni, se
ünnepegelni, se néha dühöngni, se várni, se fázni...
Jól indult pedig, épp jókor jött semmire minden,
rögtön kóma után hogy „Gyermekem, engedj párnád
ráncait elsimogatnom az arcod képe körül.”
„Ennél drágám, innál inkább, kacsád behozzam?,
ints a szemeddel! Jaj, huncut, megin’ arra vágyol!
Egyszer nem vesz az isten lánya magára ruhát fel,
s rögtön kész van a baj! Hol szereted legjobban
tudni, hogy szereted, ha csinálom, gondold el, mit a-

karsz, csak hunyd le szemed, majd én szépen kitalálom.”

„Erre a szám ha viszem, ha a bőrödet itt simikázom, mennyire jó neked az? Jól van, látom, tedd le a popsid, csinálom én, te csak élvezd!”, „Jaj, ne akarj mindent kicsikém, ne azonnal mindent! Most pihenünk kicsikét, azután igyuk egymás pillantását, ismerj meg legelőször, az igenis fontos, jól ismerni a társunkat majd akivel, tudja az ég, de talán egy teljes egész életet eltöltünk együtt.”

„Jaj, gyönyöröm! Ez azóta áll így?, hadd simogassam a Buxsi fejét meg! Megpuszilom, jó? Drága madárka! Na megyek és főzök egy jó kakaót.”

Úgy történt, hogy Odüsszészt szinte megölte a tenger, csakhogy egy örvény valahol a partra kiküldte a testét. Pacalhalom, ami volt, de jól harcolt, s még élt.

Így talált rá Bekebelező Kívánság, Nőitőkély, Aligszó, s helyezte testét puha vízágyra, s kezére kötelét kioldhatatlan. Utálta kacsába csinálni, gyűlölte a kanült Odüsszész, de leszámítva e tényt neki más dolga nem volt: aktusra várni, vagy aktusban állni egy olyan testtel, ami nemi tűz, semmi egyéb, ami nem *feltétlen* rossz. Semmi se volt, csak a folyton többet s többet akarás. De szólni nem volt minek és miről. Persze betelt a gyönyör hordója is egyszer, s azután napi penzum volt napi rengeteg órát ülni tolószékben a parton, s nézni vizeknek halk csobogását, majd, ha az idő a gyönyörre eljött betolva lenni a házba, s fektetve lenni az ágyon, mindennap pont ugyanúgy, épp kétszer. Máskor az itatás, etetés, tisztogatás. És teltek az évek, s elhagyhatta Odüsszész gyönyörűn megmunkált kerekességét. És folyt ugyanaz vég nélkül, ugyanaz a kör mindennap. Leszámítva a sírótranszot, az egyre mélyült nap nap után. A fejlődésből ennyi jutott. Végül volt az a szintje a fájdalomnak, amitől elállt az élet szerte a szigeten. Egy nap Aligszó ősz hajszáját lelte a fésűjében, s ettől szörnyen megijedt. Kérte Odüsszészt: távozzon, de azonnal, s úgy, ahogyan tud. Van két fejsze, s van elég száraz pálma a szigeten; a tutaj, ami

adja magát. Vitorlának ott a szóttas, amit
addig szótt. Négy nap volt, hogy a tutaj elkészült.
Addig O. még rendszeresen zokogott. Végül
mégis fájt elhagynia Pöcikirályság szent szige-
tét. De ahogyan a lélekvesztő kész volt, senkitől
el nem búcsúzott, de tolta a vízbe, s ugrott
rá azonnal, mondván, jöjjön akár a halál is,
csak jöjjön már végre egy élmény, bármi, akármilyen.

2.

Húsz napon át nem aludt el Odüsszész, tartotta az irányt, a hajótörés után meg az egyik faszálatt, ami megmaradott a tutajból. Élt tizenhét éjet. Addig azonban vitte Odüsszészt messze, ki látta is már Korfun a partot, szeme éppen kikötőt keresett, s egyszercsak zsum, az orkán! Vitte magával a hullám, tört a tutaj szét kis darabokra, egy-két rönkje maradt ép, s épp egy ilyen lett végül a végső mentsvár. Semmilyen isten nem segített ott, ámbár volt egy szép haluka a végsőnek tűnő vihar első félórájában, ekkor a vízből vendég jött a fedélzetre. Épp egy hete nem ivott mást, csak bort, s több mint két hete, hogy nem aludt el Odüsszész, fogta a kormány, s már-már Korfura ért, de jött a vihar, s ő valahova máshova, más dimenzióba került. Amikor feljött egy nő a tutajra, Űnő Leukoteé, egy újabb isteni báj, aki levette fátylát, s adta tanácsát: vegye le Odüsszész mind a ruháját szintén, s kösse magára a fátylat, majd azután bizalommal vesse magát be a vízbe, úsznia sem kell, segíti a kendő majd, ezt ő megígéri. Ógügyögén ez az óra az első együttlété volt mindig. Állt tehát Odüsszész, vetkőzött le pucérra, felkötötte a sálát, s megállt ott az idő. Űnő Leukoteé sose látott férfiut addig, itt pedig egyből a mennyei csődör, az extrémharcos, a Test, a Külső, s rajta a szűzi fátyol. A szőke, csigás sörény meg a fekete szakáll az ucsó hét évben nem látott ollót. Ilyen lehet talán az Isten. Riadozott is Űnő kissé ennyire nagyszerű láttán; lelkében fel is állt s elhagyta pirulva ' tutajt, csak elébb még meghagyta Odüsszésznek azt, hogy dobja neki, mikor a partra kiért, vissza a vízbe a kölcsönfátylat, hadd legyen emlék. Viszontszivesség, prózaiabban szólva fizetség az amit kér. Nem vár választ, bízik Odüsszészben. Úszott alatta végig, kínálta testét, ragadta volna magával messze,

érintgette is, ám Odüsszész nem észlelte.
Szétesett tutajának az egyik rönkjén csüggött
görcsösödő akarattal, mégis a célig. Végül
három nap s éjjel hajigálta a hullám. Korfura
ért, egy folyó deltájába jutott. Végző
gondolatával visszafelé hajította a fátlat,
s fogta, cipelte a testét facsoport közt a gödörbe,
lombot húzott magára gyorsan, s máris mélyen aludt.

3.

Labdakattogás, dübögés, sikítás. Hangyák.

Kénytelen volt lassan Odüsszész visszatérni,
s rögtön az élet egy újabb álom: harminchárom
labdázó, meztelen nagylány. Mindben Űnő
Leukoteé vibrált. Csak egy közülük volt más.

Nézni kellett végig; az aszimmetrikus, emberi
arcát. Ám Odüsszész látta a csapdát. „Életem
újra egy új mámorért, s elválnék, ha meguntam?”

Tolta magától e keserű kanalat. De más remény nem
látszott, mint ez a *lánynon át nyíló horizont*.

S ekkor zsum, odaszállt a labda. „Rajta!” – szól s fel-
áll az avarból, s visszacsúri a gömböt. Egyik
kézzel a bűnöst fogja, a másikkal meg lombot e-
lé, s egyenest megy a lányhoz, talpig lombhu-
musz meg férges-bogarak, ám szemével hipnó-
zisban tartja szegényt. A többiek menekülnek.

– Honnan kezdjem?, nem hiszed úgyse, de az történt, vagyis
ide így én úgy érkeztem, 'gy volt egy tutajom valahol a
Végtelenben, s azon egy látomásban járt egy
lány, aki adott egy fátylat, a ruhám helyett hogy azt ve-
gyem fel, ám majd dobjam vissza, ha megmenekültem,
megmenekültem, ezért nincsen ruha rajtam. Mit te-
hettem volna? Ki döntheti el, vízió volt-e, vagy
isten? Magam se döntöttem, s nem is vetettem
be magam a vízbe. Vártam, ameddig széthullik alat-
tam tutajom, nade mennyire jó is volt akkor, hogy
ruha nem volt már rajtam, merthogy húzott volna le
rögtön a tenger, szóval mégha a képzeletem ját-
szadozott csak, hát úgyis jól jött akkor a furcsa ta-
nács. És most pedig itt ez a helyzet. Most pont ugyanúgy
nem lehetek biztos, hogy az amit látok, valóba'
van. Nimfa vagy istennő vagy földi királynak
mennyei lánya – hogy szólíthatlak? –, hova érkez-
tem? – Korfura, Halkanoroz szerelemsiralom biro-
dalmába. Aki hozzád szól most, az az ő nagykoru
lánya, a Nauszikeé. – Korfu tehát. Már nem rossz.
Te vagy húsz év óta az első esélyem.

Szerezd hajót, ha van befolyásod! S bocsika szintén a

rekedt hangért, de halok meg azonnal szomjan.
„Lányok! Vízet légyeszil!” „Netán ha akadna valami ruha... Ruhát is! Elmennék lefürödni, ha engedsz, vissza a vízbe, akárhogy utáljam, de azt azután megkérdehetem-é: segítsz akár csak egy ösvénkét találnom a való világba?” – ezzel elment. Lefürdött a koszt, a rászáradt hínárt, moszatot magáról, haját, szakállát gondosan kimosta, megszáradt az hamar a napon, a kölcsönplédbe felöltözött, és megállt ott az idő. Ekkora érzéssel még nem jelent meg ember. Nem nézhetette akárki, Nauszikeé egyedül volt képes. Lobbant lángba a lelke azonnal. Közben Odüsszész mondta a mantrát: hazamegy, ma hazamegy, ma hazamegy, ma hazamegy... Nagyot szoritott figyeléscsapján. Mindent kérhet már. Csak adnia nem lesz lehető. Max egy nézés külön neki. Mennie kell. Reméli még hazavárják. – Igazán szeret, sőt, él még az, akihez így igyekezel? Nem gondoltál arra, hogy engedd át a te múltad a múltbelieknek, s elkezdj élni egy új életben, előlről kezdve, egy új párral, aki ifjú még, s így nem öregszik gyorsabban, mint te, hisz úgy értelmes a férfi, ha választhat, hogy a tizenhat éves épp hogy nőt nem dobja szemétre a negyvenéves kedvéért, aki húsz éve járja a maga útját, ha él, ha van. Rögzült világba illeszkednie rögzült világnak? Ki választana magára ráspolyt, ha ott a selyempolír? Ifjút fogjon az érett férfi magának, ha teheti, s a tapasztalatai birtokában vezesse bölcsen az éltük, s amelletts becsülje holtig az első tanító emléket. – Mint a beretva – szólt Odüsszész –, csak hogy a vágyam az otthon után az konkrét helyre irányul, annyi a baj. Nem lehetek boldog akárhol, akármért, s nem kívánom a lelkedet elvágódó énnel vásni. – Mindegy is, nem is értem, persze, segítetek. – mondta a lány, a Nauszikeé, de értete bizony. – Köszönöm. Árudd el, ki a szigeten az első ember, s hogy érem el. – Anyám az első. Ötkor mindig sétál egy kört egyedül a házunk körül. „Szellőzteti a fejét.” Akkor a legjobb neki beszélni. Odavezethetnélek, de mi lesz, ha rám néz? Azt hiszi, örökre összetartozunk. Úgy látna minket, ha

mennék mind, mint esküvős menetet, hol egy lánynak van párja csak, énnekem, íghát nyilván én vagyok a menyasszony épp, de mert nem lehetek, menjünk külön. Most, mi, a lányok, elindulunk gyalog haza, te pedig távol kövess. A háznál, ahová bemegyünk, ott várjál ötig, majd lépj oda bátran a házból kijövő nőhöz, aki olyan, de szebb, mint én. Ne beszélj hosszan, térj a tárgyra, ne mutasd, ha tetszik, azt szereti. Ki vagy, honnan jössz, hová igyekszel, mit kérsz. Apám segítségét, mi más is. Anyám a kapu hozzá. Ha apám fogad, és jó a meséd, úgy bármit kérhetsz tőle. Akármit. Akárkit.

– Ámen. – S ment a menet. Élen a harminchárom,
s messze mögöttük Odüsszész. Odaértek a házhoz.

4.

Ugyanaz a nő lépett ki a kapun, egy nő-Nauszikeé,
Árété. Odüsszészben primitív vágy lob-
bant, de lámpást fújt azonnal. – Halkanorozhoz
jöttem, hosszú utam volt. El tudod érni, hogy meghall-
gasson? Beszélhetek vele most? Ott várok. – s odébb-
ment. Árété meg visszatért a házba.

Jött ki Halkanoroz meg pár ember azonnal.

Odüsszész csak ült a padon, nem mozdult. – Kit kere-
sel? – Halkanorozt. – mind közelebb léptek.

– Bejössz, elmondod. Ennyi. – Ettek először,
minthogy idő volt, ám azután odafordultak Odüssz-
zészhez, mit tud mondani. – A Nagy Truvájról
hallottatok. – Várjatok már! – szólt Lámodaálsz,
Halkanoroz fiugyereke. – Mennyit nyomsz fekve?

– Most semennyit. Kivett belőlem keveset a túlél-
őtúra. – Meg se próbálsz? Szarlekvár!

– Mily szó szökkent ki fogaid kerítésén? – szólt O-
düsszész, s azt kérte, hogy az összes súlyt rakják föl a
gépre, sőt még álljon rájuk Lámodaálsz. A-
zok felrakták, ez fel is állt, ő ki is nyomta, s
visszaült a helyére. – A Nagy Truvájról hallot-
tatok. Az egyik főhős voltam. Több tiszteletet
hát: Odüsszész vagyok. Harcos voltam,
koldussá vedlettem. Jól indult pedig, amikor a
Nagy Truvájról útban haza kiszálltunk Hiszma-
rosszban. Bennünk volt az ölhetnék még, s tombolt
nagyon a hormon, úgyhogy a kikón pasikat, már akit
értünk, megöltük. A nőket, bort és egyebet
szétosztottuk egymás közt. Majd mondtam az embere-
imnek, hágyanak hamar s induljunk el azon-
nal, az a sok sötét gyalog azután mégis zabálni
s inni kezdett, úgyhogy iszkiri lett a kalandunk
vége, odagyúlt ugyanis a környék. 78 em-
berem maradt ott. Ebből a mészárszékből
vitt a vihar – épp már amikor majd hazaértünk –
Dzserbára, ahol béke volt. Szinte nem élnek a
helyiek ott. Két emberem is majdnem odalett.
Bekaptak valami szart felderítés közben, s hirte-

len nagyon lenyugodtak. Begyűjtöttük őket – később tudtam meg, hogy épp a két iker árvafunkkal, Apakoszt s Lecsurogoszkészt hoztuk vissza magunkkal. Összekötözve, betört szájjal tomboltak nyüszítve fesz az ülés alatt. Majd lassan lenyugodtak. Felelős voltam értük. Ifjak voltak még, két nyíló virág, de sajna Levonzón két nap múltán megette egyiküket egy óriás. Reggelre a másik megőszült. Akkor azt ette meg a kannibál. Már úgysem voltak teljesekek, s amúgyse várta seholyse őket senki. Szóval Dzszerba után Favénnyanya szigetire vitt a vihar, ahol egy teljes napon át vadászgattunk, grilleztünk, másnap meg húsz emberemmel áteveztem Levonzóra, megnézendő, ki lakik ott, illetve azt, hogy mi az, amit el lehet onnan hozni. Nem volt nálunk semmi, épp csak bort vittünk magunkkal. Rögtön az első hegyre fölmentünk szétnézni. Óriási barlangot találtunk. Birkaakol és sajtár volt egyben. Láttuk, jól van, csak hogy jött is már a nyáj. Azután pedig egy félszemű ház. A nyílásba tett egy sziklát. Megfejt ügyesen, s felénk fordult. – Mit kerestek itt, ahelyett, hogy dolgoznátok? Honnan vagytok? – Favénnyanyára sodort a vihar. Gondoltuk, ha így esett, hülyék volnánk nem átevezni ide, nem megnézni, hogy itt mi van. – Többen vagytok. – Nem, mert egy hullám sziklának csapta 'hadjónk, s a többiek mind odavesztek. – Válaszul elkapott kettőt közülünk, Apakoszt s még egy jó emberem. Egy-egy roppantás, és végük volt. Tejes kézzel szedte ki, s melegen falta a májukat meg a szívüket. Dobta a többit közénk, együnk mi is. Ezután tájékoztatott, hogy a bejáratban a szikla az olyan nehéz, hogy meg se próbáljuk mozgatni. S így folytatta: – Ha alvás közben megölnétek, nem tudnátok a barlangból kimenni, s itt rohadnátok meg a döglött birkák közt élve. Egyedüli esély, ha megpróbáltok a birkákkal távozni, mikor hajtom ki a

nyáját. Ám aki megpróbálja, rögtön agyonvágom. Jójszakát. – Majd eldőlt, és már mélyen aludt. Jobb híján lefeküdtünk mi is, de nemigen aludtunk. És hogy a sápadt ujjú Hajnal kélt ki a ködből, megfejt rendben, reggelizett is, Leccurogoszkész s még egy másik embert, aztán hajtotta az állatokat ki legelni. Szikla vissza.

Rögtön tanácsot ültünk, s döntést hoztunk: megvakítjuk a szörnyet, lesz, ami lesz. Rögtön nekifogtunk egy gerendát hegyesre faragni. Ha este elalszik, többet a szemét ki nem nyitja. Alkonyodott, amikor megjött a nyájjal. Megfejt rendben, vett két embert, kettőt roppantott, és megvacso-
rázott. Ekkor eléálltam a borral. – Helytelenül cselekedtél. Csakhogy haragot tartani szintúgy hiba volna. Úgyhogy kössünk inkább békét.

Itt a kezemben a túlélők bora. Emiatt hagytuk meg mi a kikón papnak az életét. Hadd könnyörögjek – ő is így tett nemrég, kérlelt ő is –, a boráért most *te* kíméld meg a *mi* életünket. – Adjad ide! Akkor hagylak titeket élni, ha már csömöröm van az emberhústól. – s ivott a monstrum. – Jó bor. Hálából te lehetsz az utolsó.

– Béküljünk ki, újra azt mondom. Igyunk a békére! – mondtam. – Mindenesetre igyunk! Mi a neved? – Senkise! – Jó név. – mondta. S duplannyival kínáltam. Ez kiütötte. Ott feküdt ájultan, arccal a hányásában, az embercafatok közt. Akkor raktuk a farudat a tűzbe, s kezdtük a hegye hevítését, s abba se hagytuk, amíg nem izzott, s akkor zsumm, a szemébe a szemhéján keresztül, sistergett a parázs 'hogy a csarnokvízbe be-
ért, azután kialudt. Megkavartuk a gőzlő vérmoslékot, s elhúzódtunk onnan. Lassan érteni kezdte a dög a fájdalmát, és amikor fel-
fogta, hogy épp most érkezett el az örök sötétség, szörnyű ordításba fogott, és abba se hagyta. Jöttek a hangra a rokonai sorra, s kérdezgették kintről: – Mi a baj, bánt valami, ki bánt, Palifémösz? – Senkise bánt! – üvöltötte, mire a rokonai: – Akkor

jó. Megoldod egyedül majd. – s hazamentek.
És hogy a vérveresujjú Hajnal kélt ki a ködből, a
gigász a sziklát kivette szépen, beült az útba,
s úgy zsilipelte a juhokat sorban. Mi úgy tettünk, aho-
gyan kitaláltuk: két-két egymáshoz kötözött kos a-
lá odacsimpaszkodtak az embereim, ők így tá-
voztak, én meg a legtermetesebb kos alatt, legutól-
jára. Rendbe' kijutván csendbe' tereltük a nyáját a
hajó felé majd rá a hajóra, s végre evezünk.
Ekkor nem bírtam ki tovább, és így kiabáltam
vissza a hegyre: – Idefigyelj, te óriás hülye!
Te kerested a bajt saját magadnak! A nyáj pedig itt van,
azt ne keresd: visszük magunkkal enni. – Erre a
szörny négykézláb, nehogy leessen, egy szirtnek a szélire
ment, ott két lábára felállt, majd hangomirányá-
ba dobott egy sziklát. Nahát, ha lát, hát úgy se tu-
dott volna talán jobban célozni. Épp a ha-
jónk elé zuhant le a szikla, s hajított vissza a
hullám minket a partra. Újra serényen s csöndben e-
vezünk, és amikor már jó távolra elértünk,
bennem a becsvágy újra kiáltani vágyott. Majd meg-
ölte a többiek emiatt engem, merthogy újra ve-
szélyt szabadítok rájuk. Én azonban tudtam
jól, ha nem él a hírem, nem is vagyok, hisz sohase
volt, aki nem lesz. Ígynék újra üvöltöttem, hogy a
véresarcú hallja: – Nem Senkise voltam, de O-
düsszész! Aviszonthallás! – Ekkor a Küklópsz így ki-
áltott: – Most figyelj, te rémálom, kapd el,
itt van a búcsuajándék! – ezzel egy újabb durva kö-
vet hajított le felénk, a hangom irányába, s tán
még nagyobb, mint az előbb, és bizony ha lát se tu-
dott volna talán jobban célozni, mivel ez a kő
szintén majdnem elérte hajónkat, ám ez most mö-
génk esett be a vízbe, s taszitott rajtunk nagyot e-
lőre, szállt a hajó, bár nem is evezünk, s végül
hamar átértünk Favénnyanyára. Ott azután ö-
rültünk egymásnak, ottmaradtak s partra ki-
lépők, mind keseregve szívémben, mert örömet él-
tünk, de derék fiakat veszítettünk.

5.

Incesztoszra vetett minket sorsunk ezután, Hajoloszt Ippodatész szigetére, aki úgy tartotta, hogy úgy boldog az élet, ha együttmarad a család. Másik nézete volt, hogy azzal állj össze csupán, akít igazán jól ismersz. Hat lánya s fia volt, a többi ígyhát adta magát. Tucatnyi gyerek az pont hat pár. Szeressük egymást, gyerekek! – szólt, s szórta az áldást a frigyekre sorba. Ezen a helyen voltunk mi vendég, teljes hónapon át, azután az utunkra eresztett. Volt egy téveszméje neki, hogy minden szeleknek ő az ura. Fölfújta három tömlőt bántó szelekkel, és amelyik meg jó minünk, azt szabadon hagyta, s azt javasolta, hogy induljunk, de azonnal. Mi mást is tehettünk volna? Kilenc napon át fogtam a kormányt, s a tizediken este a távolban megláttam az őrtüzeinket az otthoni parton. Hazaértünk hát végre, gondoltam, s lehunytam a szemem egy semmike percre, hogy hálást adjak az éjnek, s hosszúra nyúlt az a perc. Boldog álom hullt rám, s ezalatt Ehunülakosz kitalálta, hogy addig amíg kikötünk is teljen a suhanó léptü idő haszonnal. Hárman nyitották ki a három zsákot nyomban, azzal a szándékkal, hogy amíg kikötünk, addig szétosszák ügyesen a javakat, mind ami bennük van. Annyit nem mondtak, hogy jé, hát üresek a zsákok, merthogy zsum, kitört a vihar, ami szépen visszarepített Incesztoszra. Égő arccal mentem a családfőhöz, s kértem őt, hogy segítsen újra, s nyújtottam felé a három zsákot. Nagyon csúnyán nézett rám Hajoloszt Ippodatész, majd így szólt: – Nem tettem eleget érted? Mi hozott újra ide? – A társaságom primitívsége, ők nyitották a tömlőket ki, kíváncsiságból, amikor tíz nap után elaludtam. A segítséged kérem újra. – Nincsen semmi! Nincs segítség! Takarodj azonnal innen, ne zavarj tovább a család nyugalmát! – Kénytelen voltam hát visszatérni hajómhoz, s újra útnak eredtünk. Hat napig ha-

ladtunk némán ki tudja merre, senkise tudta, hová. Aztán Élepolisban adatott végre ki-
kötnünk. Tizenkét hajó egy hegyek ölelte
szűk szoroson haladt át, s csendes öbölbe jutott,
én ellenben az öblön kívül horgonyoztam
inkább le. Három embert küldtem szétnéz-
ni ezen az ismeretlen földön, megtudni lega-
lább, hogy a füst honnan jön. Útközben nős felderi-
tőink láttak egy hatalmas kislányt vizet cipelni, ki
küldte őket az apja lakába. Ott egy még na-
gyobb asszonyra leltek, aki azonnal üzent a férjért,
Antipátoszért. Az jött is hamar – még na-
gyobb volt –, és szó nélkül csontig vágta az egyik
követem torkát, s küldte a konyhára, hogy elkészít-
sék ebédre. Arra az idegen az állati státuszu
lény. A másik két felderítő futva elérte az
öblöt, ám mire ők odaértek, a hírünk is szét-
szaladott már a melákok közt, vagyis az, hogy irdat-
lan sok hús vár lent az öbölben, úgyhogy megtelt
gyorsan a gyűrűs sziklatető, és szörnyű kövekkel az
összes lenti emberemet kivégezték oda-
fönről. Csak a mi kint kikötött hajónk szabadult meg a
vésztől. Onnan előrehajóztunk, mindnyájan kese-
regve szívünkben, mert örömet éltünk, de derék fiakat veszítettünk.

6.

Túlélő bárkánk ezután Ajajéj szigetére repült. Itt két napon át pihengettünk lenn a parton, fárasztottuk a fájdalmunkat étlen, majd aztán fölmásztam a legmagasabbnak tűnő sziklára, s fehér füstöt láttam onnan egy oázisból gomolyogni. Nézzük-e meg vagy sok lesz már a kaland? – töprengtem így lefelejevet, s egy emberszelíd szarvas került utamba. Agyonvertem kővel azonnal, s vonszoltam szaporán le a többiekhez, együnk végre a kettős kényszerű böjtnap után. Egy napig ettük a szarvas s ittuk a maradék bort. Majd hogy a rózsás ujjú Hajnal kélt ki a ködből, így szóltam oda a többiekhez: – Nem tudjuk, hogy merre vagyunk. Föntről füstöt láttam szállni egy közeli ligetből. Oda kell mennünk, nincs választás. Meg kell tudnunk, mi van ott. Most két részre oszlunk. Huszonkettő marad velem, huszonkettő lesz teveled, Ehunülakosz. Válassz tehát, teli vagy üres? Üres! Nyomás felderíteni! – Vonakodva ugyan, mégis elindultak a füst bizalomgerjesztő gomolya felé. Hamar odaérték. Pazar egy villát láttak, körötte szelíd farkasok meg oroszlánok kószáltak. Megálltak ott s tanácsot ültek. Bekiabáltak végül az ajtón (valaki volt benn, valaki dalolt). Jött is a válasz: – Gyertek, gyertek, mindahányan! – Be is mentek, egyedül a nagypofájú Ehunülakosz maradt kint. Odabe a többiek enni kaptak, s kaptak italt is, s mérget benne, s vetkőztek ki magukból azonnal. Hipnotizálta talán még pluszban a házigazdika őket, a széphajú Kirké, s mind olyan lett mindjárt, akár a disznók. Futva jött Ehunülakosz vissza, s nagynehezen nyögte csak el, mit látott. – 't ezt megnézem én is. – mondtam, mire ő zokogva könyörgött, hogy azonnal induljunk. – Nem, – mondtam – mert egyrészt nem hagyom itt a brigád töredéke felét, másrészt hajt a kalandor vérem, s sajnos ilyenkor én se tudom magamat fékezni, nemhogy a-

kárki más. Te maradjál csak nyugodtan itt, e-
gyél, igyál, felejsél. – ezzel útnak eredtem.
Útközben kitaláltam a gubanc okát, ami annyira
nem volt agyemésztő, úgyhogy fölkészülten
léptem a házba. Legelőszöris egy gyönyörű nő finom
ételt tett le eléem, ám abban semmi gyanus ele-
met nem leltem. Majd ezután hozott egy fröccsöt.
– Szóval ez az. – gondoltam halkán, és a galád ami-
kor másfele fordult, italom csöndben az ölembe
borítottam, és amikor a nő fordult vissza,
akkor vettem a számtól a poharat el éppen, mintha ki-
ittam volna fenéigig pont. Várt Kirké kicsi-
nyég, azután kezdett rám furcsán nézni, majd egy
vesszővel sújtott a fejemre, s így kiáltott:
– Mars be a disznóólba a többi közé! – Megyen a fe-
ne! – válaszoltam, majd nekimentem a halkés-
sel, s úgy tettem mintha leszúrni akarnám. – Tudom
hogy járták meg a többiek itt, és meg is öllek, ha
tovább csinálod! – Erre a nő szerelemre lobbant,
sőt: vonszolt volna magával az ágyba azonnal,
ám kijelenttem: ha nem tesz egy esküt az ármány
beszüntetésére, nem megyek én sehová.
Tett olyan esküt erre a szájával, hogy azután
igenis hinnem kellett. Fogta a kezem ezután, és
vitt be a kádhoz, vizet eresztett, s részletesen le-
mosta a testem, majd meg, változtatva a tervén,
inkább újracsak ennem adott, gyanitom, hogy olyat, ami-
től nem fárad soha el a férfi. De én nem ettem
falást se abból, pedig igazán kívántam ami rám az e-
vés után várt, hanem az a híres taktikus énem
megálljt parancsolt. Mondtam Kirkének, hogy először a
társaimat szabadítsa a szarból, hisz milyen ember
volna a férfi, ki jóízűen vacsorál, majd teszi bol-
doggá magát s a nőjét, míg eközben a társai
épp a partnere által élnek az éber kómát
valamilyen ótvar lyukban? – Tessék, légy szíves, a bajnak a-
zonnal ellene hatni, s akkor bármi jöhet már.
– És úgy lett, ahogyan finoman követeltem, s szűnt a tö-
meghipnózis, s örültünk az emberi létnek,
ha szarosán is. Ezután Kirké küldte mind lefű-

rödni a partra, s mondta, ha lenne még valaki aki
lent volt eddig, jöjjön gyorsan mind ide hozzám,
a büdzsé bárhány embert elbír. S úgy lett, ahogyan
javasolta. Mentem a partra én is a többie-
kért, a lentmaradottak meg mint borjak az anyjuk-
hoz: bögve futottak hozzám. Mindet megsimo-
gattam, s mondtam, jöjjenek ők is fel, már mindent
elsimitottam. Egyedülként Ehunülakosz kezdett
áskálódni. – Nyomorult barmok, meddig követitek
ezt az embert még? Hát nem őmiatta halt meg
minap is hat emberünk, meg előtte hétszáz, s kis hí-
ján mi magunk is? – Agyamba tolult a vér, a kezem fegy-
vert keresett már, énvelem ilyen hangon nem be-
szélhet senki, ha unokatestvér, akkor sem;
végül hagytam a francba őt: a tiszta ruhát s a gyö-
nyört is féltettem a vértől. Hagytam a dühöm el-
halni, s indultunk azonnal mindannyian,
gyorsan a kéglibe vissza. Egy évig tartott amíg
ettük s ittuk a páratlant ott, s egy évig kap-
tam s adtam, mi az egyes párosban lehető.

7.

Hallgass ide ránk, kérlek. – szólt a „srácok” szóvivője, Ehunülakosz. – Neked itt semmi híja a boldogságnak. Teneked jóformán az otthonod itt ez a hely, lényegében maga ez az éden. Baszol, eszel, iszol itt mindennap. Úgy látszik, feleadtad már, s feleddted, hova indultunk, s azt is, hogy ez itt megálló csak, nem több, hazavezető utunkon. Maradjál, vagy induljunk közösen, de mi nagyon mennénk mind, hisz minekünk nem terem itt ölelő öl, s unjuk nagyon is a férfibarátságot már. Egyszóval mi megyünk, s ha akarsz, mivelünk jössz. Holnap reggelizünk és indulunk is. – Gondolkoztam a dolgon, s arra jutottam, jobb lesz nekem otthon, ahol esemény is van, mint itt, itt, ahol élvezeten kívül nincs semmi. Mentem Kirkéhez haladéktalanul. – Sajnálom, de az embereim nagyon indulnának, s énnekem az a dolgom, hogy terelgessem a csapatot. Holnap reggel útrakelünk. – De ne haza menj még – mondta Kirké – van ugyanis ide nem messze egy kihagyhatatlan hely. Ott megtudhatod a jövőt. Ijesztő lesz, nem mondom, de mivel bajod úgyse lehet, borzonghatsz kedvedre, s olyat tapasztalhatsz, amit élő ember még sohasem előttd. Téged vonz az ismeretlen, s úgy gondolom, egy ilyen élmény az idődbe még belefér. Itt van a közelbe' Ponza – van, aki Hádésznak mondja –, s a hullák lelkét ott könnyű megidézni. Tej kell, méz kell, aszubor, víz, s a tetejibe tönkölybúzadara, és végül két birkának a fekete visszéri vére. Ezeket töltsd egy karddal ásott gödörbe, a mondottam sorrendben. Nincs szellem, ami ellenállna e furcsa levesnek – meglátod majd hányan jönnek –, ám az acél az távol tartja, bárhogy vonzza is őket a mix. Szóval a pengét tartsd a gödör fölé, és várd meg amíg Teiresziász odaér hozzád. Ekkor vedd el a kardot, hagyd, hogy igyon, majd tudakold meg a sorsod. A többi szellemmel ezután ne törődj, hagyd, hogy ürítsék ki az ita-

tót. – így fejezte be Kirké. – Hülye lennék, ha félni mennék valahova innen, s még hülyébb, ha nem mennék, mert félek, bár olyan élmény vár, ami másnak soha nem jut ki. – gondoltam nagy eszemmel, s közben már az a drága testem tette a dolgát, s megin' úgy láttam: nincs édesb, mint a búcsukufirc. Fertályórát összesen ha aludtunk, smár, s a rózsás ujjú Hajnal kélt ki a ködből, én meg az ágyból. – Talpra görög! Hí a haza! – keltegettem a többieket, hangosan kiabálva, ám magamban végig azon tanakodtam, hogyan adhatnám be nekik a röpke kitérőt. Ekkor azonban drámai esemény történt: Elpénór, aki leghülyébb volt tán közöttünk, lezuhant fejével előre a lapostetőről. Ugyanis ez ott aludt el, ott verte le késő éjjel a részegség, majd hogy pitymallatkor a hangom meghallotta, botorkált rögtön a hang fele ösztönből, bár látása ki se tisztult még. Lépegetett a hívó hang irányába, ám elfogyott a tető, és talpa helyett egy szinttel lejjebb a fejével érte a teraszon a márványt. Elakadt akkor a szapora pakolás, készülődés, s összegyűltünk nyomban mind a tetem körül. Jobb alkalmam a bejelentésre dramaturgiailag nem lehetett. – Srácok, kérlek, figyeljetek rám. Kerülünk kicsikét. Itt van Ponza közel. Áthajózunk előbb oda, mielőtt az irányt haza vesszük. Ott megmondják nekem a jövőt. – Erre így szólt Ehunülakosz: – Egy: mért nem úgy mondod, hogy Hádész, vagy másképp a Halál Birodalma, 'hová mi megyünk? Mért sumákolysz? Kettő: mért kell előre ismerned a jövőt? Hát nem jön az el, csak úgy, magától? Mért jó ugyanazt kétszer látni, előre, s akkor épp, amikor történik? Három: lesz olyan is, hogy minekünk mondja jövőnket valaki? Ugye, hogy nem, de jól van, menjünk, tied a hajó, mi pedig rajta csak evező emberi testek. – Unokatesó, ne csináld ezt, ne feszegessed ennyire bőszen a pofondoboz tetejét! – így mondtam, de magamban nem pofozásra, azonban vérre vágytam. Hagytam

mégis most is a gyilkos mozdulatot hevenyészni, mi
visszanézve nagy hiba volt. Pakoltunk a
hajóba be, s furcsamód Kirké nem adott út-
ravalót, csak úgy, magától, én meg nem akartam kol-
dulni. Tudtam azonban, olvastam valahol:
jó szerencse s semmise más, úgyszólván gyorsan el-
indultunk, még mielőtt gyászbaborult fiaim rá-
jöttek volna, hogy nincsen ennivalónk. Bár azt hit-
ték tán vudubárány párunkra, hogy az lesz majd, amit
enni fogunk. De mentünk legalább, s múlt a feszültség.

8.

Jó szelünk volt: alkonyatra elértük Ponzát.
Sötétség borította. Olybá tűnt, sose süt ki e szigeten a nap. Kifuttattuk a partra hajónkat.
Mentem a jegenyék s szomorúfüzek ligete felé, ahogyan Kirké meghagyta. Senki nem kívánt oda-jönni velem, egyedül Ehunülakosz. Ahogy mi a fák alá odaértünk ástam a gödröt gyorsan a karddal, öntöttem bele tejet, aztán mézet, s aszubbort bőven, s vizet is, majd szórtam rá a darát, s végül Ehunülakosz két birkánkat lefogta, én pedig elmetszettem a nyakukon a visszért, s folytattam be a fekete vért a gödörbe. Fölnéztem, s Elpénort láttam. Igazán megijedtem, és gondolatban megkérdeztem: hogy a halálba került ez ennyire gyorsan ide? – Nyöszörögve, fázós hangon mondta: – Test nélkül idejutni gyorsan nem kunszt, elhiheted. De hadd mondjak valamit: megnyugtathatna, ha visszamennétek Kirké szigetére, s tisztességgel elégetnétek a testem, úgy, ahogy illő. – Meglesz testvér. – mondtam, s megkönnyebbültem, mert ment már a közelemből. Gyűltek aztán tömegivel inni a borzalmas moslékot a sóvár lelkek, köztük anyámé, s ittak volna valóban mind a gödörből, ám kardom sokakat leölő acélja e menthetetleneket taszította. Ehunülakosz mögöttem elfordult, s kocogó fogakkal távolodott. Hagytam, vigye el az én félelmemet is, és már alig remegtem. Vártam türelemmel, s végre megjött Teiresziász. Odébb tettem a kardom, hogy igyon a léből, s így szóltam: – Mondd meg, kérlek, mi vár rám a jövőben. Ne hallgass el semmit. – Nem bírnád ki, ha így tennék, bár az igazi brutál a halálod után megy végbe, miről, ha kérsz se beszélek. Beszélek inkább arról, a tengeri úton mit *ne* csinálj legfőképp. Innen Kirkéhez mégy vissza, 'ki ugyanúgy tud mindent, mint én, s így újramondja majd, amit én, sőt többet. Mondhatnám, hogy csőbe húzott, hogy legutólszor bár, de

újra az övé legyél. De mondok valamit: a magodat
bele ne eresz, mert abból fogan a halálad. Most hát
térjünk vissza az útra: holnapután majd Szicília-
ára, Messina környékére értek. Tehenek
lesznek a part közelében. Legyetek bármilyen éhesek
is: ha esztek a marhákból, hát mind odavesztek az
úton. Hogyha neked sikerülne kibírni éhen,
úgy egyedül, kiállhatatlan kínok árán,
ám hazaérsz. Otthon azonban még csak durvul a
helyzet, mivel a te asszonyodat hozományvadászok
fellege dongja körül. De ez csak akkor törté-
nik, ha az embereid beleesnek a marhaevés bű-
nébe. Rajtad is áll a dolog. – S mi vár még azután,
hogy hazaértem? – A legrosszabb lehetőséggel szá-
moljunk: telve van úgynevezett kérőkkel a házad.
Mind leöled. Ezután nem lesz választás, és
tedd, amit most mondok: végy evezőt válladra,
s indulj gyalog el vele bármerre, s menj sokáig e-
lőre, addig, amíg olyan vidékre nem érsz, a-
hol nem tudják, micsoda a tenger, s nem tudják mire
vélni lapátod. Egészen addig menj, amíg egy
másik vándor nem jön szembe veled, aki kérdezi
majd, hogy a magszóró lapáttal hova a csudába
tartasz. Ott a lapátot szúrd be a földbe, öld a bi-
kát s a kandisznót le magadban, s fordulj vissza,
s indulj haza, hisz a sorsod Pénelopé lesz onnan-
tól, távoli haláلودig. Ezután lenyugodsz,
békességes öregkor vár rád, éden lesz körü-
led, majd egyszer a tengerről jön rád a halál, s
hallani azt, ami azután jön, kibírhatatlan
volna neked, meg minek is tudni, mi nem a te dolgod.
– ezzel hátat fordított és elment. Végre a-
nyámnak is engedtem, hogy igyon kedvére a sűrű
léből, s beszélt is ezután vacogó gyerekének.
Elmondta, miképp sorvadt el, miután a Nagy Tru-
vájra vitt a kalandvág, s hiába lettem a vetélke-
dő két gengben a legjobb, dicsőségem ára a-
nyám volt: elfogyott a szegény az engemsóvár-
gásban. Úgy megöleltem volna, s ő is engem,
ám testnélküli lelket hogyan lehetne, s zokogva

értettük meg: nem érezzük már soha többé egymást, testünk melegét. Elengedtem anyámat, s jöttek a lelkek sorban, ittak, s mind elmondta a maga kínját. Hallgattam darab ideig, majd fölálltam, s mind odahagytam, s mentem a hajóra gyorsan. Jó széllel haladtunk, pitymallat előtt jóval visszaértünk Kirké szép szigetére, s a parti fővenyre mi mind kifeküdtünk, majd hogy a rózsás ujjú Hajnal kélt ki a ködből, küldtem egy emberemet Kirkéhez Elpénór teteméért. Odajött persze a fondor lelkű nő is, s hívott minket az asztalához, ám mi egy nap alatt is visszavadultunk, s úgy gondoltuk, az csak a biztos, hogyha a tengerenél maradunk, nehogy újabb egy év menjen a semmibe nála. Átlátta hamar, s jól fogadta a döntést, s dús lakomával a tengerparton kényeztetette a csapatot. Elégettük Elpénórt is rendben, s boldog várakozással telt el a nap. Napközben Kirké segítői jól telerakták bárkákat mindennel, ami egy hosszú tengeri útra kellhet, s este a parton húnytak a többiek ismét. Én is ott feküdtem már, amikor karomnál fogva súlytalan kéz emelt magához, s vezetett föl a házba, s vitt a szobába, s rakott az ágyba. Elnyújtott szerelemben örültünk aztán egymásnak, miközben Kirké jövőmről, s az utamról beszélt s beszélt. Hajnalig egyfolytában mondta a szót. Szólt a szirénekről, akik azt susogják, valamit az emberi lélek hallani vágyik, saját legendáját dudorásszák, s vágyai képeivel kábítják, s csalják lépre. A küzdés helyett végtelen álmot ígérnek, s fölfalják a hülyét a csalók. Beszélt aztán Szkülláról s Kharübdiszről, s a Szkülla mellett elhaladó viziösvényt javasolta, hisz a Kharübdisznél mind odavesznénk, míg a Szkülla hat emberem eszi csak majd meg. Ezután marhákról szólt, s ugyanazt mondta, amit Theiresziász is. Sőt, ő azt javasolta, hogy ki se kössünk majd Messina mellett. Beszélt, beszélt, és én nem ügyeltem, s magvamat óvatlan vákuumölébe lövelltem, s mindjárt

elaléltam. Úgy feküdtem a karjai közt, mint
pókvadász darázs karmában a pók, és nem tudom
igazán beszélt-e hozzám még, vagy hallucináltam e-
setleg, egy biztos csak: iszonyu volt. Képte-
len voltam mozdulni, képtelen legalább nyöszö-
rögni, s közben suttogott a kegyetlen Kirké
bele a fülembe, mégpedig azt, hogy fiam fogant az ö-
lében. Telegonosz lesz majd a neve, aki engem-
keresés közben, a nyájam akarván, megöl engem majd, s
elveszi Pénelopét, akkortájt már agg fele-
ségem, s nőm majd szül neki fiugyereket, Italoszt. De
mondom, lehet, csak álom volt. És hogy a sápadt
ujjú Hajnal kelt ki a ködből, hajóra szálltunk,
s indultunk, hogy végre a rosszsorsunk beteljék.

Alig indultunk el még, s már a szirének szigetei
közeledtek: Parthenopé, Leukoszia s mellet-
tük Ligeia. Gyorsan kezdtem az embereim füle-
it dugaszolni be Kirké illatozó és felpuhi-
tott viaszával, ám azelőtt meghagytam, kössenek
engem az árbóchoz becsülettel, s nehogy leoldjanak
onnan, bárhogyan is kiabálok. Hogyha pedig tán
fenyegetném is őket, húzzanak akkor még a kö-
télen – Ehunülakoszt bíztam meg a feladat teljesi-
tésével. A többi mind csak az evezőt húzta,
én pedig álltam az árbochoz kötözötten, s hallgat-
tam, hogy a levegő hogyan telik meg lassan az éteri
hangokkal, amik annyira széles spektrumot ölelnek
át, hogy a sok-sok hangból az ember pont azt hallja
ki, amire igazán vágyik. Észrevétlen a környék
édes illatu kezdett lenni, s éreztem, hogy a
tudatom szeliden módosulásba kezd. Személyes
énem a hangtengerben elolvadt, szállt fel a lelkem az
égig, s maradni vágytam, inni a gyönyörű zsidogást
itt bármédig. Lassan suttogással telt a fü-
lem meg, s nem lehetett a hang forrását megta-
lálni. – Hogyne maradhatnál mivelünk, te tökéle-
tes lény, hisz mi is azok vagyunk. A bőröd bronz, az
izmod acél, és nincs is erősebb tőled s gyorsabb
ezen a világon. Ravaszágod, s kitartásod
szintén teljesen egyedi minőség. Hova indultál?:
oda, hol a legjobb lenni. Ne menj tovább hát, nincs ér-
telme. Tied ez a hely mióta, szavaid egy-egy
korty a megértés életadó kútja vizéből, ami
nélkül állati sorban élnénk, csodás testet
öltött istenidea, s ha valaki, mi tudjuk, miről be-
szélünk, s okunk arra, hogy hízelkedjünk ugyan mi
volna. Isten vagy te nekünk, Odüsszész. Pihenj le
nálunk, tisztelj meg minket, a te híveidet, lega-
lább azzal, hogy elfogadod kezeinknek gyöngéd
hódolatát, s hogy éhes, puha szájunkkal csókol-
junk rád olyan gyönyört, amiben részed még nem volt.
– Egyszeriben sehogyan sem értettem, hogy mért vagyok

odakötte valami erős cölöphöz, s, milyen hajón és mért vagyok én. Nyüsztettem majd kiabáltam felváltva: nem akarok onnan továbbmenni! Nézett rám a sok idegen arcú ember, s az egyik végül hozzám lépett, s a kötelet durván belerántotta a húsomba, hogy a vérem csordult. Zokogtam erre üvöltve, ám a hajóról nem szabadulhattam. Végül a bárkánk lassan távolodóba kezdett, fejem kitisztult szintén, ám, hogy ekkora szomorúság és lelki üresség is van a földön, amit ezután éreztem, azt sehogyan sem sejthettem addig. Ám nem volt mód belesüppedni e szörnyű állapotba, hiszen már tornyosult is a hírhedt gyilkos tengeri kapu két sziklaszárnya előttünk, Szkülla és a Kharübdisz, úgyhogy gyorsan a kormányoshoz léptem, s meghagytam neki szűkszávúan, jobbra a Kharübdiszt hogy messze kerülje, s a másik szikla mellett nagyon közel vezesse a bárkánkat, majd végigjárt a tekintetem mindenkin, néztem bele a rémült szemekbe mélyen, s azt találgattam, hogy ki lesz majd az a hat, majd akinek az életével mindjárt megfizetjük a rémnek a súlyos vámot az áthajózásért. Jómagam pár fegyveremmel a hajóorrba kiálltam – gondoltam, hogy esetleg újabb hőstettel gyarapítom a gyűjteményt –, hisz kockázat nem volt a jóslatok értelmében. Álltam hát a hajó orrában, mint fejedelmi orrdísz, s ekkor rettentő nagy szörcsögésbe kezdett jobbkézről a Kharübdisz: szűrcsölte a szikla a tengert rémisztőn magába be. Némán s megdermedve néztük mind, rettegni se mertünk, azután amikor már vége volt, a hajónkban hattal kevesebb emberemet találtuk. Senkise tudta, hová tűntek, s mi történt, s ettől a sokk még talán felfokozottabb volt. – Tudtad, tudtad, gyilkos, Kirké vagy a jós biztos mondta, mégis erre vezettél! – így üvöltött Ehunülakosz, de nem mondtam rá semmit. Mit mondhattam volna. Álltam némán, s maradék embereim bizony igazán furcsán néztek rám. Gondol-

tam, hogy úgyszólván már sok hátra nekik, hát nem nehe-
zíttem hullajelöltek győzködésével meg a
dolgom. De ott is volt már sajnos az újabb feladat:
elkerülni mégis a tehenes csapdát, merthogy
máris ott volt. Láttam: valóban ott legelnek a
marhák, őrző nélkül, szabadon a part közelében.
Újraéledt bennem a reménykedés, hogy a maradék
emberemet megmentem a pusztulástól, úgyhogy
megszólaltam újra. – Szememre hányta előbb Ehun-
ülakosz, azt, hogy a jóslatokat nem osztom meg vele-
tek. Halljátok hát, mit mondtak a jelenre.
Láthatjátok a parton a sok barmot legelni.
Azok a ti halálotok, ha nem vigyázunk. Hogyha ne-
tán kikötünk most, úgy hozhatja a sors könnyen, hogy
egyszerű ennivalót láttok csak a csordában, de a
jóslat szerint az utolsó vacsorát ennétek,
ígyhát azt látom most értelmesnek, ha ki se kö-
tünk itt, bárha biztos jólesne a pihenő. –
Lassan s vészjóslóan fordult Ehunülakosz fe-
lém, s gyűlölködve mondta: – Drága hibátlan
vasember kapitányunk! Híres erődöt a fedélze-
ten történő felelősségteljes járkálás,
lám, nem meritette ki igazán. Ámha miránk né-
zel, hát láthatod azt, hogy a hosszú evezés, s pluszban az
újabb gyász leszedálta erőnket. Mennél még te to-
vább, de mi pihenni vágyunk, s fogunk is, s méghozzá
éppen itt, aminél pihenésre valóbb partot leg-
feljebb Kirkénél láttunk. Másrészt: gyerekcso-
portnak nézed a társaságot, olyanoknak, akik
nem értik, ha netán kérsz tőlünk valamit? – Jól van,
srácok, többen vagytok, hamar lenyomtok, hogyha a-
kartok, megértettem: itt alszunk. Arra a-
zonban hadd kérjek meg mindenkit, hogy ne is ész-
lelje a teheneket, sőt, bárhogyan is lesz majd ezu-
tán, ne nyúljon hozzájuk közülünk senki, ha
ők kérnék, hát akkor se. Semmi mást, csak a
Kirké útravalóját fogyasszátok. – Persze,
főnök, úgy lesz, főnök, igenis, főnök. – gúnyo-
lódott Ehunülakosz, de látszott rajta, hogy áté-
rezte a szavaim fontosságát. Kikötöttünk a

parton végül. Mintha a szél csak erre várt volna, rögtön a rossz irányba fordult, s egy hónapra át zúgott viharos erővel ugyanarra felé. Szépen lassan mindenből kifogytunk. Vadászunk és gyűjtögettünk, pacsirta-, szöcske-, gyík-, vipera- s csigakoszton élünk, s végül föllázadt a gyomor. Féltrevonultam egyszer, kicsit egyedül lenni, s az átkozott álmoság újra legyőzött. Ehunülakosz kifigyelte a gyengeségem, s összehívta a csapatot azonnal, s mondta nekik: – Alszik a gyilkos, végre tudunk beszélni. A következőre jutottam. Odüsszeusz szerint, ha jóllakunk az állatokból, elnyel minket a tenger. Legyen igaz, de meddig tart az ilyen haldoklás? Két percig, vagy háromig is tán? Ellenben ha itt halunk meg, étlen hetekig gyötrődünk majd mielőtt teljesen elsorvadnánk, s teljesen elvetemülnénk. S tegyük fel, hogy holnap megfordul a szél: mit viszünk magunkkal az útra? Vízet!, egyebet mást semmit. Szöcske sincs már sehol a közelben, semmi sincs, amit elvihetnénk útravalónak. Nem hazatérni, csak éhen veszni szállnánk vízre. S közben a hízott barmok, a bőrük alatt a sok színhússal, itt sétálnak a réten. Micsoda a szükség, hogyha nem ez? Az pedig, úgy mondják, hogy törvényt bont. Öngyilkosság nem megenni a tehének némelyikét, s az öngyilkosság bűn, ellenben a tisztelenség egy fölsőbb rendeléssel szemben jóvátehető vétek csak. Választani kell: gyors halál vagy lassú, bizonytalan vagy biztos. Józanul vizsgálva nincsen egyéb megoldás: a marhákhöz kell nyúlni, ha élni kívánunk. – ezzel a legközelebb legelő jámbor marhának hirtelen, egy vágással átvágta a torkát. – Tessék, elvégeztem, most már mindegy. – Senkise volt, aki ellentmondjon. Hoztak fát, meggyújtották, s megsütötték tűzön a barmot. Elégedett volt – miután jóllaktak – zsarnoki gyomruk végre. Sült hús isteni illata ébresztett. Boldog álomnak hittem, amit érzek. Felébredtem

lassan – bár igazán nem szívesen egy ilyen álomból –,
és amikor még akkor is erősen éreztem a jó
illatokat, tudtam, annyi. Betelt a végzet a
többiekben. Nem sírtam, nem is őrjöngtem.
Minek is tettem volna. Magamra haragudtam csak:
mindig a legrosszabbkor tör az álom rám. Néztem a
többieket, ahogy a halált zabálják, én pedig indul-
tam pocokra vadászni. Hat nap alatt hat barmot
gyilkoltak le, s ettek meg egészen, s a hetedik
napon egyszercsak éreztük, hogy fordul a szél.
Szótlanul a hajóba szálltunk, útravalót se
hoztak a marhák, halálba tartván minek is az.
Nem kellett sokáig várni a bajra. Ahogyan a
parttól messzire távolodtunk, fekete toronyfel-
hők gyülekeztek előttünk, majd odaért a vihar.
Legelőször agyonvágta a kormányost a kidőlő
árboc, majd egy villám kapta hajónkat telibe, s
szórta az összes embert bele a hullámokba,
egyedül maradtam ekkor a roncs közepén. Most a
szél megfordult s vitt egyenest a Kharübdisznek.
Éppen szívta a vizet magába, mikor odaért a ha-
jóröncs, csak hogy épp a vihar, ami odavitt, lett a se-
gítóm, hisz mielőtt beszívott volna a szikla,
magas hullám emelt a hátára, s onnan
kaptam el ügyesen egy sziklából nőtt fügefafa törzsét.
Azon tapadtam, akár a tapló, se fel, se le, és
azt figyeltem, köpi-e vissza végre a szikla ha-
jóm maradványát. Fél délutánt csüggttem a törzsön
– legalábbis nekem annyinak tűnt – majd végül csak el-
indult vissza a víz a Kharübdiszből. Ekkor a
habokba hullt a testem, a roncs mellé épp, fölka-
paszkodtam, majd hasrafeküdtem a fákon, s ebben a
pózban eveztem a kezeimmel. A Szküllához me-
gint nagyon közel kerültem, ám aludt vagy
mást csinált, de nem vett észre szerencsére.
Kilenc napon át hányódtam, úgy tűnt, hogy már
sose lesz vége, s akkor kivetett engem a tenger
Ógügyögére. Erről azonban már szóltam.

10.

Csend telepedett a társaságra. Hallgattak sokáig. Halkanoroz szólalt meg először: – Nem semmi. De ezután mi lesz, mit szeretnél? – Másra se gondolok, csak a hazatérésre. – Mást javaslok: gondold át még egyszer. Maradj itt minálunk. Gyönyörű nagylányomra nem kell kétszer néznem, amikor téged néz, hogy lássam: kényes ízlésének te felelsz meg egyedül. Ha elmégy, örök üresség marad a szívében. De ismerd meg itt a közeget is, hogy mi vár rád, ha közénk telepszél, úgyhogy most a többiekhez szólok: menjen azonnal mindegyikötök a maga házába, s hozzon hozzánk méltó ajándékot a vendégünknek! Lásd meg, hogy a bőkezűség mit is jelent minálunk. Siessetek, s mi addig beszélgetünk a jövőről. – Erre fölálltak a jelenlevők, s indult mind haza ajándékért. – Halkanoroz most újra felém fordult. – Ne válaszolj azonnal. Várjuk meg amíg a többiek ideérnek a szép holmijaiddal. Nem lesz kevés, elhiheted. De legyen bármennyire sok, eltörpül amellet, ami nászajándékod lehetne. Szinte királyként élhetnél közöttünk, többet gondod az életben nem lenne, s nemcsak azért, mert megérdemled, de azért is, mert fontos a lányom boldogsága. De döntsél bárhogy, amit most hoznak a többiek, az mind a tiéd lesz, akkor is, ha elmégy. Sőt – bár nem bíztatni akarlak – elviszünk, ha mégis hazamennél. Most pihenj nyugodtan egyedül. – Elment, de majdnem azonnal tolt be valaki a lányt a terembe. Nauszikeé megszólalt: – Nem kérdés, hogy hogyan döntesz. Fáj, de tudom a helyemet a teremtszenben. Egyvalamit kérek csak: ne felejt el soha engem! – Jól látod – feleltem –, megyek innen, amilyen gyorsan lehet, de ilyen szépségtől, ami belőled árad, nem tud az ember egyszerűen szabadulni. Ha van a lelkemnek oltára, te ott fogsz állni mindig, mint a földi szépség tökéletes ideája. És tudd meg azt is:

akaratom az, ami a szerelem rohanni vágyó paripáját két vasmarokkal tartja. Hisz eldöntött tény: ebben az életben már nem leszek én a tiéd.

– Ültek egymás mellett soká, hang nélkül, s végül a lány fölállt, és elvánszorgott onnan.

– Kifele jövök hát végre tényleg a történetből?

– sóhajtotta Odüsszész, s rakta a két karját fel az asztalra, majd arra fejét, s máris mélyen aludt. Néma csöndben puha talpak hordták be közben az árut, s tele lett lassan a helyiség válogatott kincsekkel. Néma csöndben mindenki leült a helyére, s csillogó szemmel nézték az alvót, s várták, mit reagál a rá váró látványra. Míg Odüsszész előre hajolva húnyt, sok levegőt nyelt, s végül a büfögésére ébredt. Kábán nézett körbe. Aztán újra körülnézett, de még mindig túl komplex volt a látvány. Üres termet várt a tudata, s írhatta át az elképzelést. És nem elég a sok ember, de mind őt nézte érthetetlen csöndben. A fal mellett meg egy komplett bazár tornyosult. – Hát ez? – kérdezte Odüsszész. – Ebből kéne választanom?

– Mind a tiéd. – felelte Halkanoroz. – Megtetsz vele minket, ha elfogadod. – Ha valamit önként adnak, nagy ok kell, hogy el ne fogadjam. – Fölállt Odüsszész s tételenként végignézte a holmit.

Néha bólogatott, vagy ingatta a fejét, néha szusszant vagy csettintett, néha egy-egy tárgyat megemelt vagy megsimogatott. – Koldusként érkeztem, de úgy látom, távozni királyként fogok innen. Olümposznyi köszönet érte.

– letérdelt, s a földig hajtotta a fejét.

– Állj fel, ne szégyeníts meg minket. Örömmel adtuk, s ha elfogadod a felajánlást, azzal már meg is köszönted. Mi leszünk Korfun a pár irigyelt örökké, aki neve mellé odamondják majd mindig: az aki a saját szemével látta Odüsszészt. – Jó, tényleg kösz, s bocs, hogy így azonnal: mire számítsak, mert valamit már tényleg mondani kéne végre ennek a bennem üvöltő honvágynak. – Mindent elren-

deztem, csillapodhat a vágy, ma este indulsz. – De este van már, úgy látom. – Úgy most indulsz.

– És a személyzet vitte a sok-sok holmit, s gyorsan egy hajóba be is pakolták szépen. Közben Odüsszész újra köszönte a sok jót, körbejárt a teremben, s minden férfiembert megölelt. Nauszikeé számára volt egy pillantása, volt egy nézés külön neki, de Árétére, az anyjára sehogy nem mert nézni, tiszteletet színlelve, lehajtott fejjel köszöntötte, s Halkanorozhoz fordult.

– Túlzás itt már minden szó. Álmaimban Korfu lesz a hibátlan föld ezután. – Meghajtotta fejét, és sietett menten a kikötőbe. Beszállt, és lefeküdt a hajón megágyazott puha fekhelyre, s máris mélyen aludt. Valódi specialisták hajtották a hajót, suhant, akár a sirály, és példátlan gyorsan Ithakára ért. És hogy a rózsás ujjú Hajnal messze nem kelt még ki a ködből, a hajó kirohant a homokra a hossza feléig, kipattantak az evezősök fűgén, egy olajfa mellé ágyastól letették a föl se kelő Odüsszészt, majd a cuccot is kihordták oda sietve, némán, aztán menten indultak Korfura vissza. És hogy a rózsás ujjú Hajnal végre tényleg kelt ki a ködből, ám szügyig még sűrű tejben járt, a herosz fölemelte fejét párnájáról. Tíz méterre, ha látott. Egy fűszál vagy akár kavics se volt a mikrokörnyezetében ismerős. Tehetetlenségében üvöltve kezdte rúgni a fát, és ütni a combját. – Édes faszom! Hova hoztak ezek a barmok? Megin' elaludtam, s újra indul minden? És ha a szajréból is nyúltak a szemetek? – Átolvasta a tételeket, de minden megvolt. – Lehet, hogy inkább várni kéne még valamennyit, mielőtt az öngyilkosságot választom? – ezzel leült az ágyra, s megvárta amíg a köd eloszlik körülötte. Mintha a múltjáról s jelenéről oszlott volna a homály. A látott táj s a memóriában őrzött, lassan elkezdett fedésbe kerülni. – Jóis-

ten, hát mégis Ithaka? – Nem pazarolta romanti-
kázásra az időt. A délelőtt azzal telt,
hogymindent egy közeli barlangba vitt. Ebben a
barlangban fedezett fel – gyermekként még – egy jó
rejteket, ide zsúfolt mindent. Ezután tiszta ru-
háját összekoszolta, a hajába meg földdel ke-
vert olajat borzolt, háthogyha ha koldusnak
néz ki, hasznosabb lesz, mint a királyi külső.
Fogott egy botot, derékból meghajlott,
s indult oda, ’hol a kondás lakhelye volt valaha.

Négy dög nagy pásztorkutya támadt valahonnét Odüsszészre. Ha le nem állítja az éber kondás azonnal őket, szét is tépik tán, és nincs további kaland. De Eumaiosz, a kanász, közbelépett. – Nahát, a jószerencse nem hagyott legálább el még. Úgy látom, egyebed sincs már. Biztos éhes vagy. – Behívta az „öreget”, leültette, ő meg kiment az ólakhoz, leölt két malacot, megsütötte őket, s a szebbiket Odüsszésznek adta. – Egyél. Nem az enyém a jószág, de rendes gazdájuk nincsen, s naponta úgyis elpusztít egy szép disznót az özvegyi házba költözött csürhe. Két malac itt már valóba' nem számít. Valamikor Odüsszészé volt itt minden. Hallhattál felőle. Húsz év óta, mióta elment, megfordult itt pár hozzá hasonló nyomorult, s mindnek volt egy hazug meseje róla, amivel Odüsszész nőjét fölkereste jó ebéd reményében, dehát a helyzetekben nyilván hazudna mindenki. Mégis arra kérlek, te ne tedd ezt. Semmiképp ne Odüsszészről beszélj, hanem inkább magadról mondj valamit. – Engedelmeddel előbb mégis róla mondom el azt, ami biztos, azt, ami fix . Ez pedig az, hogy még az idén itt lesz Ithakán. – Sőt már itt van... Ilyenek vagytok. Eltorzít a nyomor. De mondd már el, ide hogyan érkeztél? Gyalog a vizen? – A krétai Kasztór Hülakidész zabigyereke vagyok. Amíg élt, nem volt baj. Majd minden örökség nélkül, egymagamnak kellett boldogulnom. Összeszedtem egy ütőképes csapatot, s ahová hajóval eljuthattunk, ott raboltunk, fosztogattunk. Gyorsan vagyonos s Krétaszerte rettgett ember lettem. Majd kitört a Nagy Truváj. Nem volt kérdés, menni kellett, mert bár sokan jöttek, ám a zsákmány bőségesnek ígkezett, s élveztük is a háborút. Persze kilenc év ott-tartózkodással senki nem szá-

molt. Végül egyébként épp Odüsszeusz lett a legnagyobb hős ott, legalábbis az életbenmaradtak közt. Miután majdhogynem egymaga legyőzte Tróját, hazatérhettem. Egy hónapig bírtam otthon. Ekkor kitaláltam, hogy Egyiptomba megyek. Gyorsan híre ment, s társultak elegenden. Elindultunk, jó szelünk volt, hamar odaértünk. Bennünk volt az ölhetnék már, s tombolt nagyon a hormon, úgyhogy a helybeli pasikat, már akit értek, a társaim megölték, bár kértem, ne tegyék. A nőket s gyermekeket szétdobtuk egymás közt. Majd mondtam az embereimnek, gyorsan hágjanak s induljunk el azonnal, s a sok sötét gyalog azután mégis zabálni s inni kezdett, úgyhogy iszkiri lett a vége, mivel odagyűlt a környék. Bekerítették minket, s fegyverét aki nem ejtette rögtön, mind leölték. Kiszúrtam, ki a főnök, odaszaladtam hozzá fegyver nélkül, a lóvát öleltem térdem állva, s zokogva kértem: könyörüljön meg rajtam. Bírta az alakítást, magához vett, és hét évig végig csak gazdagodtam. Volt egy libanoni ismerősöm, s ez rávett, hogy menjek vele Libanonba. Jó lesz majd, meglátom. Vitt a kalandvágy ezzel az emberrel. Egy évig tartott a gondtalanság. Aztán elindultunk együtt Líbiába. El akart adni rabszolgának. Tudtam én, de Libanonban nem maradhattam, hiszen ott nem volt semmi kapaszkodóm. Líbia felé haladva a hajóról tisztán láttam a drága Krétát, annyira közel haladt hajónk, elborult a kedélyem egészen, ám nem volt idő a hosszú gyászra, merthogy ahogyan a parttól messzire távolodtunk, fekete toronyfelhők gyülekeztek előttünk, majd odaért a vihar. Legelőször agyonvágta a kormányost a kidőlő árboc, majd egy villám kapta hajónkat telibe, s szórta az összes embert össze-vissza a vízbe. Egyedül maradtam élve, állva a roncs közepén. Kilenc napon át hanyódtam, úgy tűnt, hogy már sose lesz vége, s akkor kivetett engem a tenger

Epiruszba. Arra járt a király fia épp, s
hazavitt apjához, Pheitónhoz. Ez mutatott ne-
kem sok kincset, s azt mondta, hogy az mind Odüsszé-
szé, aki éppen nincs az udvarában, jósol-
tatni ment, megtudakolni, miképp térjen haza ltha-
kára: egyenesen-é vagy lopakodva? Pheitón
mutatott egy hajót, ami a nagyszerű hősre várt, bemu-
tatta a legénységet egyenként, engem pedig egy
lthakára és hamarabb induló hajóra
tett fel, ez ide közel, Dúlikhiónba tartott.
Innen átszállással mentem volna tovább Kré-
tára, ha bejutok a főnök, Akaszthosz házába, de
nem így történt. Rabszolgának akartak a hajósok
eladni engem, a ruhám letépték, s ezt a rongyot
adták rám, amit te is látsz rajtam. Estefe-
lé lthakára értek, s húst sütögetni kiszálltak
itt. Engem a hajón hagytak jól megkötve, de
mégis kiszabadultam. Halkan a vízbe merültem,
s jóval odébb szálltam csak ki a partra. Kiabál-
va kerestek sokáig, ám hiába. Hajóra
szálltak, s mentek is tovább. Én pedig ím, egy
mennyre bölcs emberhez jutottam el. – És jóin-
dulatúhoz. Egyébként nagyon elvernélek, mert
így hazudsz nekem. Tegnap este semmi ki-
áltozás nem volt errefelé. – Öljél meg, ha
szerinted hazudok! – Dehogyan öllek. Egyvala-
mim van, ami teneked nincs: jóhírem. És erre
nagyon vigyázok. Úgyhogy dehogyis öllek. Koldust
leölni nem igazán pozitív. – fejezte be a kon-
dás. Ekkor megelevenedett a környék: jött a
konda haza. Beterelték az alkanászok a
sok kocát a karámba, megfejték mindet rend-
ben, majd bevonultak a hajlékba pihenni. – Na srá-
cok – szólt Eumaios –, vendégünk van. Elegen-
dő ok ez arra szerintem, hogy megegyünk egy kant.
Nem mindegy, hogy ki eszi meg őt, mink, vagy a parazí-
ták Odüsszész házában? – Nem mindegy. Sze-
rintem Odüsszész így reagálna. Énszerintem
azt gondolná s mondaná, hogy inkább ti egyé-
tek meg, mint azok. – szólt Odüsszész. – Helyes a

korgás. – mondták körben az alkanászok. Öten föl-
álltak, kifordultak az ajtón némán. Tálban s
részletekben jött be a kan a házba. Aznap
este sokan szerették őt. A legfinomabb részt
Eumaiosz Odüsszész elé rakta. Épp csak
nem kacsintott hozzá. – Egyél. Legalább annyira
tied ez a hús, mint Odüsszészé, sőt jobban, hiszen
ő nincs, te pedig, lám, még sírsz is. – Jólaktak mind,
majd lefeküdtek. – Eumaiosz! – suttogta Odüsszész
– Egyszer Odüsszészsel s Meneláossal hármásban
álltunk Trója falai alatt, és, épp mint máma,
majd megfagytam. Odüsszész megsegített. Szerzett
köpenyt a többiektől, hogy azzal takarózzam.
Na! Jójszakát! – Értem. – válaszolt Eu-
maiosz. – Itt a köpenyem. Jó lesz nekem a régi, de
inkább kimegyek. Jobban szeretek a disznók közt a-
ludni. Szébb jövőt! – köszönt, s kiment a kondás.

12.

Amikor a rózsás ujjú Hajnal kélt ki a ködből,
kélt fel a földről, s disznót reggelizett a csapat, majd
ment mindenki a dolgára, a kettőn kívül,
akinek nem volt. Ketten maradtak újra a bázison:
Odüsszész és Eumaiosz. – Mesélj,
mi van mondjuk, mondjuk Odüsszész házatáján!
– kérte Odüsszész. – Kacifántos egy história az.
Száznyolc úrifiú tíz segítővel beköltözött a házba,
s negyedik éve egész nap ott dorbézol.
Azt játsszák, hogy Pénélopé döntését várják
az új férj személyéről. S Pénélopé nem választ,
de nem meri elhajtani se őket, hiszen mi van,
ha Odüsszész tényleg nem él már. És ha él,
hát visszatér-e valaha? Tólemakosz meg –
Odüsszész felnőtt fia – közben nem tudja,
mitévő legyen. Bár mostanában mintha tudná.
A múltkor egyszercsak fölállt a paraziták közt,
helyretette az anyját, ezeknek meg elmondta
a kínját. Nem hittek a szemüknek: tegnap
még gyermek, s ma már veszélyéhes férfi.
A fiú a nyilvánosság elé vitte az ügyet.
Gyűlést hívott össze, s a plénum előtt vázolta
a gyalázatos pusztítást. Azok meg erre azzal
váltak vissza, hogy anyja tehet mindenről,
merthogy nem mond se igent se nemet. Sőt,
ha valaki kikopna a társaságból,
ahhoz azonnal küld valakit, hogy ne tegye.
Erre Tólemakosz bejelentette, hogy Püloszba
meg Spártába indul, Nesztórhoz meg Meneláoszhoz,
megkérdezni, hogy tudnak-e valamit az apjáról.
Ha meghalt, hát távozzon az anyja, ám ha él még,
úgy a kérők tűnjenek el, de azonnal.
Szavának állt, el is indult. Most is oda van még.
A paraziták meg várják őt huszan, egy hajón,
a hazaúton. Meg akarják gyilkolni. De ügyes
gyerek az, ne aggódjál, nem fogják. De itt jön,
ni! Tólemakosz! Fiam, félttem, már, hogy nem
jössz soha vissza, legfeljebb, ha hoznak!
Hogy kerültél a dögöket el? – Miket?

– Vadásztak rád, fiam! – Kik? – A kérők. – Este jöttünk, biztos azért nem vettek észre. Ki ez itt nálad? – Krétai menekült, azt mondja. A nevét nem tudom. Egy hajóról szökött, azt mondja, ami pihenni kötött ki nálunk. – Küldök neki ide rendes ruhát, aztán szerzek hajót, ha menne haza. Vagy maradhat is itt segítődnék. – Elnézést, hogy megszólalok, de nem hagy nyugtot a kíváncsiság. Hogy van az, hogy egy regiment ember csak úgy beköltözött a házába? Hívtad őket, vagy tán jöttek mind maguktól, tudván azt, hogy egész Ithaka az ellenséged? Vagy netalán a testvéreid miatt van minden? Megmondom egyenesen: ha én Odüsszész fia volnék, vagy neadjisten maga Odüsszész, bizonyosan nem tűrném ezt a szégyent. Inkább halnék meg, miközben kiverem a bűnt a házból, mint, hogy így éljek. – Nem hívtam én senkit, magától jött mindenki, amikor még gyermek voltam. Mondhatni: velük nőttem fel. És nem gondolom, hogy úgy kellene átlépnem a felnőtt-kor küszöbét, hogy egyből a halál házába lépek. Ezzel volna egyenlő ugyanis, ha száznyolc emberrel kívánnék egymagam végezni, emberölési gyakorlat híján. Egy ekkora munka talán apám erejét is meghaladná. S hiába érez velem a sziget nagyáltalában, ha egyszer Ithaka s az összes szomszéd sziget majd minden befolyásos figurája mind az én házamban él. Találnék biztos segítséget, de még ha létrehozom is a Vidám Mészároslegények Ithakai Egyletét, és leölünk minden betolakodót, úgy se lesz jobb, hiszen háboru lesz bizonyval. Halott vagyok, ha egyedül teszek ezek ellen, s halott, ha társakkal. Egy kiút volna: ha anyám végre férjhez menne az egyik kérőhöz. Csakhogy így se lehet, mert hírt halottam apámról. Eszerint él. A hír szerint Aligszó tartja fogva, s nem szabadulhat Ógügyögé szigetéről. Namármost ha elhajózom érte oda, az út alatt itt ki tudja mi megyen

végbe. Helené szerint viszont apám már egyenesen Ithakán van. Ezt abból találta ki, hogy sast látunk szállni libát tartva a karmai közt. Azt, hogy egy sas mindennapos táplálékszerzése miépp válik szimbolikussá, csupáncsak, mert pont látjuk, én nem tudom, de a magam részéről, hát nem alapoznám életemet egy kósza képzettársításra. Nos tehát: osztok, szorzok, s arra jutok, hogy nincs megoldás. Meg kell várni, amíg a helyzet magamagától oldódik meg. Testvérem pedig egy sincs! Hogyan is feltételezel ilyet az anyámról? Jut eszembe, Eumaios! Menj most gyorsan Pénelopéához, s négyszemközt közöld vele azt, hogy megérkeztem, ne aggódjon.

– Utána nagyapádhoz is elmenjek-e még? Mióta elutaztál, azt mondják, már nem mosdik, s nem is eszik. – Itt van szükség rád. Küldj hozzá inkább egy megbízható lányt a házból. – Értem.

– szólt Eumaios, majd fölállt és elment. Fölállt Odüsszész szintén, s kiment vizelni. Akkor aztán ötlete támadt. Mégpedig az, hogy ő tovább nem rejti a fia elől a valóságot. Szaladt a tengerhez, jól lefürdött, haját mosott, a rejtekhelyről elővett egy jobb ruhát, majd visszatért a szállásra. Egy másik ember lépett be az ajtón, mint aki egy órája ki. Tőlemakoszt elfogta a szerelmes remegés. Nem bírt odanézni, s nem bírt gondolkodni. Újra gyerek lett. – Mondj már valamit! Mi történik? Ki vagy te? – szólt remegő hangon végül.

– Édesapád vagyok én, akiért tőröd a sok kint, s a szemétkedést. – válaszolta az apja, s hulltak a könnyei arcáról. Nem tartotta magát már.

Tőlemakosz meg el nem hitte, hogy apja, ki ott áll, így fordult hát hozzá: – Bárki állíthatja magáról, hogy az apám, hisz sohase láttam őt.

– Már sose ér ide hozzád másik Odüsszész, én vagyok az, aki a sok bolyongás után végre hazatért. Ölelj meg inkább, s higgy nekem. – És egymás nyakába borult a két zokogó, idegen férfi. – Jól van,

jól van, ne hajtsuk túl a katarzist. – mondta O-
düsszész. – Most már döntenem kell a továbbiakról.
Hányan vannak a betolakodók? – Dúlikhionból
ötvenkettő, Száméról van huszonnégy,
Zakünthoszról húsz, és van még tizenkettő
helyi erő. – Okosan kitalált taktikával, s
legfőképpen ihlettel – ami nélkül a harc az
mit sem ér – ennyi fegyvernélküli ember
legyőzhető. Te indulj haza reggel, menj csak e-
lőre, én meg – s a legjobb lesz, ha most azonnal
– visszavedlem koldussá, s csak valamivel utánad
indulok el, és valahogyan bekönyörgöm magam a
házamba. Megvizsgálom gondosan, hogy
minden vendég érett már a halálra vagy sem.
Egyet azonban jegyezz meg nagyon jól: hogyha a
földön húzgálnának, s mégha köpködnének
is, te ne avatkozz közbe. Tisztán szeret-
ném a romlottság mértékét látni. Aztán,
hogyha a féregirtás mellett döntök, jelzek
majd neked, s te akkor szépen gyűjtsed össze a
fegyvereinket a házból, s zárd el mindet a gyűjte-
ménybe, s ha megkérdik netalán, hogy hová vitted
őket, mondd nekik azt, hogy hova?, hát tisztíttatni.
Esélyük sem lesz, meglátod. S még valami: ha a
fiam vagy te valóban, uralkodj magadon.
El ne áruld valahogy, ki vagyok én teneked!
– Érzem a szerepet, nem lesz semmi gond, hidd el.
– Ezalatt elért a hír már Pénelopéhoz, a Tólema-
kosz hazatéréséről szóló. Majd szétfutott a
hír a házban. A kérők gyűlést tartottak azon-
nal, kiegészülve az ölni elindult hússzal.
– Antinoosz felállt és ő szólalt meg először:
– Csak hazaért ez a kismajom élve. Egyebet most már
nem tehetünk, csak azt, hogy idefelé az úton,
ott, ahol nem látja senki, elkapjuk, meg-
öljük és azután elássuk. Hogyha Tólema-
kosz megszűnik, akkor végre döntenem kénysze-
rül majd Pénelopé. Akit ő választ, azé a
ház, a többiek meg osztoznak majd minden e-
gyében. – Erre Amphinomosz – aki a legvonzóbb volt

minden kérő közül Pénelopé szemében

– Így felelt: – Nyilván viccelődsz csak Tőlemakosz halálával, amikor nincs semmi valódi okunk megölni. Ha lesz, majd szóljatok, és saját kezűleg végzem ki. – Itt lett vége a gyűlésnek. Nem döntöttek. Mind bevonultak a házba, s ellepték az ebédlőt, ahogyan rendesen.

Ekkor kilépett eléjük Pénelopé.

– Nyomorult Antinoosz! Megölnéd a fiát az embernek, aki az életed adta? Elfelejtetted már azt, hogy apádat Odüsszész védte a lincseléstől meg, mikor apád a barátainkat kirabolta, akik ezért a vérét kívánták? Hálából most mindent elvonnád, Odüsszész feleségét, vagyonát, s az egyetlen fia életét is?

Szörnyetegek vagytok mind! Mért tűritek ezt el?

Jellemtelen söpredék! – Csak Eurümakhosz felelt: – Amíg erő van bennem, Tőlemakosznak

baja nem eshet. Nekem is segített egykor Odüsszész, ám én nem felejttem a tartozásom. – Ekkor

Pénelopé tovább nem várt ott, indult be a szobájába, mert sírni egyedül szeretett. Este a

kondás visszaért a tanyára, s elmondta a hírt, azt, hogy visszatértek a gyilkos kérők Odüsszész házába. Tőlemakosz most laposan az apját

nézte. Somolygott az orra alatt, Eumaioszsal viszont gondosan kerülte a szemkontaktust. Boldogan vacsoráltak eztán, majd nagy

várakozásokkal nyugovóra tért a csapat.

És hogy a rózsás ujjú Hajnal kelt ki a ködből, a szerelmes éjszaka múltán kelt fel a földről, s vette a két szép lábafejére a két saruját fel a nagyszerű sarj, majd így szólt: – Indulok édesanyámhoz, nyilván meglehetősen rosszul van már miattam is.

Ezt itt vidd be a városközpontba, hogy ott kolduljon. Én már több zabagépet nem akarok elartani, ez nyilván érthető, és egyenes is így a beszéd. Ott majd valahogy feltalálja magát.

– Csak legalább addig hadd várjak itt, amíg nem melegít a nap. – kérte szerényen Odüsszeusz, s ekkor az útjaik elváltak. Tólemakosz sietett, s gyorsan hazaért. Belépett a házba, s rögtön az öreg dadába botlott. Lett is mindjárt boldog kiáltozás, úgyszólván hamar tele lett nővel a helyiség. Megérkezett égő arccal Pénelopé is. – Kisfiam, élsz? Ha előre tudom a terved, el nem engedlek, az biztos! Mit hallottál rémes édesapádról? – Sok a dráma! Menjél inkább, fürödjél le, öltözzél föl rendesen. Nekem most dolgom van a városban.

– ezzel elment. Pénelopé leoltva indult elvégezni a rendes reggeli toalettjét.

Tólemakosz, miután az ajándékok ügyét ügyesen elrendezte, visszatért a házba reggelizni. Anyja odaült mellé, s újra megkérdezte: – Nem mesélsz nekem addig, amíg így magunk vagyunk? – Elmondom neked, édesanyám, mi a tiszta igazság. Legelőször Nesztórhoz hajóztunk, Püloszba, aholis vendégszeretetből tartott kis bemutatót a házigazda. Konkrétan olyan volt, mintha a hazatérő tékozló fiu lennék. Így fogadott Nesztór meg a sok fia engem. S hogy mit tudtak apámról? Egész pontosan semmit sem, küldött hát Nesztór tovább Spártába, Meneláoszhoz, azzal, hogy majd ő tán mondhat hírt. Hibátlan út volt: gyönyörű táj és hozzá langyos napsütés. Szóval nem volt rossz az u-

tunk, így nem tűnt hosszúnak sem. Ott aztán, képzeld el, láttam Helenét, annyi ember halálát. Amint beléptem a házba, rögtön megkérdezte tőlem Meneláosz, hogy ki vagyok, s mit is keresek nála, erre sorban elmondtam neki mindent, ami itt zajlik, s, elmondtam, hogy hírvágyom apámról. Ő pedig így felelt: „Ezek se tudják mit cselekednek. Mint egy csapat nyúl, aki boldogan elfoglalja a farkas földbe kapart és éppen üres oduját, mert addig nem terjed az eszük, hogy mi lesz, ha visszatér a házigazda. Öldöklés lesz, mi más lenne, ahogyan majd meglásd, nálatok is. Én legalábbis ezt kívánom a csürhének, ami a vagyona s anyádra feni a fogát. Ott voltam pont, amikor Lesboszon édesapád Philoméleidészt aprította keményen. Így járnak majd, meglásd, mind a kérők is, ha apád haza keveredik valahogy. Most, amit éntőlem kérdeztél, megválaszolom, s nem is kívánlak félrevezetni: úgy hallottam, Ógyüögé szigetén, iszonyú kínok közt él Odüsszész Aligszó fogóságában, aki sehogysem engedi őt, így nem tud visszatérni az otthoni földre. Nincs bárkája, nincs segítője, akikkel elindulhatna végre haza.” Ezt mondta nekem Meneláosz. – Pénélope testét forróság járta át, ám ekkor közbeszólt Theoklümenosz, az az ember, aki hajóstoppal érkezett Ithakára Tölemakossal:

– Bocsánat, hogy közbeszóllok, ám amikor Ithakán kiszálltunk a hajóból, egy sólymot láttunk, karmai közt halódó galambbal. Így tehát Odüsszész Ithakán van már. Oson vagy ül, de fürkészi a házat. Várja az alkalmat valahol: a tombolásra valót. – Jóslásért mindig csak utólag fizetek, amikor már valóság lett a szó, ám olyankor nem mérem szűken a jót. Keress fel, ha úgy lett, ahogyan mondtad.

– válaszolta Pénélope. És hogy a rozsdás ujjú Alkony bukott a ködbe, a kondás és Odüsszész elindult, be a városba. Útköz-

ben más pásztorok is hajtották a maguk jószág-
áldozatát Odüsszész háza felé. Példá-
ul Melantész – a kecskék őrzője –, aki így szólt
hozzájuk: – Hű, de szép pár! A disznószarszagu
kondás és a tetves koldus. Remélem, nem a
házba viszed a barátod, a vendégek nyomasztá-
sára. Én egyébként adnék neki munkát, de
jól tudom, hogy ebben az életben már nem fog
dolgozni a heréje. De lépjen csak be a házba:
meghajigálják sámlikkal, meglátod, azonnal.
– szólt, s felugorva sarkával jól csípőnrúgta O-
düsszészt, ám ez meg se rezdült, ellenben azon
töprengett, hogy inkább bottal verje a mocskot a-
gyon, vagy a bokájánál emelje fel, s a fejét ütö-
gesse a földhöz, amíg még hang jön ki belőle. De
távolabbra nézett, s megfékezte magát.
Eumaios ellenben kifakadt nyomban: – Mért nem
tér haza végre Odüsszész, helyretenni a bűnö-
zők tömegét? Amíg itt volt, ilyen itt nem tör-
tént. – S jött a válasz: – Megdöglött az már rég
valahol. De bár dögölne a kis szarházi fia is
meg. Úgy öljék meg a kérők, ahogyan Odüsszész
sem tér már soha többé vissza. – ezzel elhagy-
ta a lassabban vonulókat Melantész, s bement a
közeli épületbe, s elvegyült a vendé-
gek közt. Odüsszész odafordult Eumaioshoz:
– Fogadjunk, hogy az ottan Odüsszész háza. A terv meg a
kivitelezés is az ő formátumát mutatja.
– Eltaláltad, éleseszű barátom. Döntsük
el gyorsan, hogy melyikünk menjen előbb be a házba. Ha
én megyek, annak az a veszélye, hogy megdobál majd
valaki kinn, ahogy álldogálsz a kerítés mellett.
– Hallom is, értem is én, magam is tudom azt, mire intesz,
ám legyen inkább mégis így: menj be te lege-
lőször. Legfeljebb majd megint megrúg valaki.
Nincsen abban különös semmi. Legalább fizetek
valahogy az enivalóért. Jé! Milyen kutya az
ott, a marhák és a lovak bő trágyájában?
Nekem is volt kutyám valaha, s pont egy ehhez
nagyon hasonló. Meséljél már róla valamit!

Elvitték vadászni néha, vagy csak hízlalták az asztal mellett? – kérdezte Odüsszész, visszafojtva a sírást. – Argosznak hívják, Odüsszész kedvence volt, a legkülönb vadászeb a környéken. Most, hogy megvénült már, senkinek se kell. Itten döglik egész nap a trágyadombon, talán azért, mert valamelyik este a ganéra vánszorgott melegedni, s többé már nem bírt fölállni. – így beszélt Eumaios. Argosz egész lényét egyetlen vágy feszítette: fölállni utolsó erejével, s a hangjáról fölismert gazdájához még egyszer odamenni, de abban a percben a szíve megállt. Eumaios belépett ekkor a házba, s leült Tólemakosz közelében a kisszékre. Odüsszész semennyit sem várt kint, de csöndben bebotorkált az ebédlőbe, s leült a küszöbre, az ajtófélfának támaszkodva. Tólemakosz sülhúst és kenyeret küldött neki Eumaiossal, valamint utasítást, hogy menjen csak körbe Odüsszész, s kolduljon csak ételt minden lakomázótól. – Mondd meg neki, hogy koldusnak sose hasznos társa a szégyen. – És így történt: előbb evett Odüsszész, majd ezután elindult körbe, s kéregetett. Rendes volt az összes vendég, adott az összes jószívvel Odüsszésznek az Odüsszészéből. Csak Antinoosznak nem tetszett a dolog. – Kiskondás barátom! Mindig pampogsz, mondván, hogy felesszük Odüsszész összes barmát, erre te hozol egy bélpoklost? – Tólemakosz felelt a szóra: – Szinte apámként félted a javaimat. Még az ételemre is akad gondod, én azonban nem sajnálom ettől az embertől a bőségtálat. Adj neki inkább enni, úgyis a másokét adod. Bár látom, képtelen vagy adni, abból is, ami nem a tiéd. – Mért adjak még én is? Nincs az a disznó, amelyik egy hét alatt megzabálná, amennyit ez itt összekunyerált. – Odüsszész odalépett hozzá. – Hadd kérjek mégis még tőled is enni! Nem hiszem el, hogy a csinos külső ennyire hitvány

lélekkel állt össze. – Ki a szar küldte a nyakunkra ezt a hangulatgyilkos tetvest, akinek nem elég semennyi kaja sem? – kiáltotta Antinoosz. Odüsszész odébbment, és így szólt: – Hiába vagy tehát szép, merthogy szived az nincsen, de úgy nézem, hogy az eszed se sok. Olyan ember vagy te, aki a sőt is sajnálja a másiktól. – Hát ennek már sose lesz vége?, bassza meg a Cájusz!* – s fölkapott egy sámlit, s teljes erőből megdobta Odüsszészt hátulról a jobb vállán, aki meg se rezdült, csóválta a fejét csak némán. Visszament, leült a küszöbre, levette tarisznyáját, aztán így szólt: – Semmi rossz nincs abban, ha az ember ilyen a másikkal, ha a tulajdonát vagy saját magát kell védenie, ám ilyet tenni, azért mert enni kérnek tőlünk, az már halálos bűn. – Üljlél csendben, nyomorult, mert még meg is lincselünk! – kiáltotta Antinoosz, de az egyik vendég így szólt: – Antikám, ez igazán ronda volt. Nem tudod azt se, ki ez itt, mégis megdobod zsámollyal. Csoda, hogy semmije el nem tört. – Tőlemekosz nem szólt egy kukkot se, csóválta a fejét csak némán, szívébe rejtve a rosszat. S Pénélopéhoz is elért a hír, hogy vándorkoldus jött a házhoz, hívatta Eumaioszt rögtön, s így szólt hozzá: – Menj, s a koldust küldd ide hozzám, hadd kérdezzem meg: hallott-e valamit Odüsszészről, mialatt bolyongott. – Azt állítja, hogy Epiruszban pár napja látta Odüsszész holmijait, ami bárkába rakva várja az indulás idejét. – Menj oda hát, hadd halljak még ötöle is valamit. Bár már jönne tényleg Odüsszész, s kisöpörné a mocskot végre a házból! – így fejezte be Pénélopé. Eumaiosz már ment is Odüsszészhez s az üzenetet át is adta, mire az így felelt: – Mondd meg az asszonyodnak azt, hogy biztonságom a titoktartást írja elő. Ha megtudnák ezek itt, hogy biztos hírt hoztam Odüsszészről, még meg is ölnének tán, hiszen itt eddig se védett engem senki. Mondjad meg hát Pénélopénak azt, hogy éjszaka

jöjjön le ide hozzám, s bátran kérdezzen.

Amit gondol. A kandalló mellett melegedve szeretnék, s négyszemközt, beszélni vele. – És ment Eumaiosz vissza a nőhöz, aki látván azt, hogy egyedül jön, már távolról kérdezte: – Nem hozod őt, Eumaiosz? Mit gondol ez a koldus? Fél talán a kérőktől, vagy előttem szégyellné az állapotát? A szemérmes koldus nem jó. – Arra kér, hogy várjál estig, úgy éreznéd biztonságba' magát csak. Valamint négyszemközt akar veled beszélni, úgy, hogy más ne hallja azt, amit mond. – Gondolom, oka van rá, hogy így kívánja, úgyhogy legyen is így. – ezzel elbocsátotta a kondást. A vacsora ideje volt, hát további beszéd helyett mindenki keresett helyet magának, s annyit evett, vagy kicsivel többet, amennyi beléfért.

*(Zeusz)

Írosz lépett be a helyiségbe, az ithakai rezidens koldus. Soha munkát nem végzett, s állandóan éhes volt. Odüsszészbe botlott rögtön a küszöbön, s neki is esett a konkurenciának.

– Megjöttem. Értsed úgy, hogy te pedig mégy a-zonnal. Ha nem indulsz magadtól ebben a percben, hát majd én húzlak ki a lábadnál fogva a házból. – Ne csináld már, megijesztesz, testvér! Gazdag ház ez, elbír két nyomorultat is nagyon könnyen. Ne sajnáld, amiből van bőven, s nem is a tiéd. Meg aztán, ha hergelsz, hát, cica, láthatsz még csodát. Öreg vagyok bár, de ha rámtör az elszánás... Vért iszol mindjárt, nem bort, ha a gigád nem törik el véletlen előbb. – Mit beszél a buzi! A fogadat kiverem mindjárt! Tőlem kezdhetjük, de a kurva anyád, egy szar vénember hogy a szart gondolhat még a verekedésre?! – Antinoosz szólt közbe: – Amelyik nyer, hát azt majd meghívjuk, és az majd ideül miközénk, s eszik velünk. – Nem korrekt, ha öregre a fiatalt hajtják, ám én mégis benne vagyok, csak annyit ígérjetelek meg: nem vesztek részt benne. – mondta Odüsszész. – Tőlemekosz szólt erre: – Előre szólok: ha konfliktus adódna, a pártodra állok. Számoljon velem is, aki közbelépne. – Ekkor Írosz már remegett. – Gyerünk már! – kiáltott fel Antinoosz. Írosz bénán vállonütötte Odüsszészt, s ugrott hátra a-zonnal, Odüsszész pedig eldöntötte, hogy nem üti a-gyon, tehát inkább csak a füle mögé csapott egy akkorát, hogy beszakadt tőle a csont. Ömlött a vér Írosz fülén-száján. Nem küzdött már másért ő, csak az egyensúlyáért. Kitámogatta Odüsszész, s gyengéden lehelyezte a kapu mellé kívülről a megittasultat. Botot nyomott a kezébe, s így szólt: – Hogyha disznó vagy kutya jönne erre, moslékot harapni, ezzel véd magad, azonban van még egy tanácsom, szinte kérésem: ne teremts magadnak még egy tőled is

alsóbb néposztályt. – És visszatért, s már ott állt egy szék külön neki. Boroztak még darab ideig, de aztán indultak aludni. Odüsszész maradt csak ott. Fölállt, s a kandallóhoz nagyon közel leült. Mindenhol máshol vacogott. Alig nyugodt, s jött is már Pénélopé. A háta mögül kérdezte Odüsszésztől: – Ki vagy te? –, s így felelt Odüsszész: – Ne szégyelld kicsikét se magad. Nem vagy könnyű nő. – Aztán így folytatta: – Hadd ne beszéljek a múlttól. Csupa egy föltépett seblenne a lelkem. – Húsz év óta várom a férjem. Beleszürkültem a várakozásba. És azután pedig itt ez a rengeteg állat. Idejön mindennap zabálni meg inni, a bátrabbjai még nőzni is, és mindegyik engem akar. Várom én az igazit vissza, persze... A fiunk azután felnőtt lett, és joggal mérges az itteniek miatt énrám, és ne mondd meg mi a jobb: sok szeméttel élni egy fedél alatt, vagy eggyel, bár akár olyan áron, 'gy ágyunkba is bejöhet akár... Még pár nap, és eldöntöm, melyik. 'sz amíg a férjemet már nem, hát addig minden egyebemet elveszíthetem. Úgyhogy mondd meg, ki vagy! – Nem tiszteled a fájdalmat. De rendben. Krétai vagyok. Nagypám Mínoész, apámat úgy hívták, hogy Deukalión, bátyám Ídomeneusz, és engem pedig Aitónnak hívnak. Otthon találkoztam Odüsszészszel. 12 napig ettek nálunk, végig, amíg rossz volt az idő. – Rízsázott a parti homokról még, a tenger gyönyörű színéről, sodrásáról, városa szerkezetéről, a demográfia sajátosságairól, és ha nem tudott egy adatot éppen, nagy kedvvel s tehetséggel hazudott. Pénélopé ezalatt némán zokogott, és várta, a férje végre valóba' hazaérjen már. Odüsszész pedig úzte tovább a műsort. Pénélopé szólalt meg most: – Úgy látom, egészen már soha többé nem tér vissza Odüsszész. – Ne sírj, szerintem. Jártam ott, ahol ő, és valóba' hazaér lassan már. Van még pár ügye, aztán

itt lesz. Addig már bírd ki. Vedd úgy, hogy már itt is van. – Jó. Kapsz egy ágyat masszázsszal. – Jobban esne a földönalvás. A masszázs viszont jó volna. Ha volna egy öregasszony, aki jól csinálja. – Van. Dada. Ideküldöm. – És Dada jött, és így szólt Odüsszészhez: – Szakasztott Odüsszész. – Aztán elkezdte a masszázst, és nem tartott soká, de tudta, hogy ott az az ember a kezei közt, az Odüsszész. Odüsszész meglátta a fényt a szemében. Elkapta a torkát. Pénélopé hogyhogynem másfele fordult. Odüsszész mereven nézett bele Dada szemébe, szorította a torkát, egész, amíg az lassan nem bólintott. S csak bólintott egyszer, úgyhogy vehetett kedvire levegőt újra. – Nem! – metakommunikálta Odüsszész. Dada erősen remegett már, mire végzett. Odüsszész odaült a tűzhöz megint, mindenhol máshol vacogott. Pénélopé is odament újra, s megnyugodva mondta: – Nálam a tisztálkodás része már a sírás. És kiszárad lassan a kút. Visszajön Odüsszész azonnal vagy odatartom a faromat valamelyiknek már holnap. Íjászversenyt rendezek belőlük. A díj pedig én leszek. Már megyek is, csak még mondjál valamit arra, mit álmodtam tegnap: volt kábé hús tengerimalacom. A semmiből ott termett egy ekkora kandúr, mindet leölte, s elment. Fáj az a sok halál, ám újra jött a kandúr, s úgy hallottam, azt mondja, hogy visszajött Odüsszész. Erre az álmomban fölkeltem. A malacok a tápot ették épp. – Szimpatikus ez az álom. – szólt Odüsszész. – Megjön Apu, a szemetet elégeti, s új lapot nyit. – Álmodik összevissza az ember mindent. De elvonulok. Alszom egy utolsót az ágyunkban, holnap meg már mással máshol. – búcsúzott el Pénélopé, és valóban indult volna, de Odüsszész ezt mondta: – A verseny miatt ne aggódjál. Itt lesz Odüsszész, még mielőtt bárki kihúzhatná az íjat. – Sokáig elhallgatna még a szellem, ám a test aludni vágy. – és elment

Pénélopé. Odüsszeusz lefeküdt, ám nemigen aludt. A taktikán agyalt egyfolytában.

Surranó saru serege suhant át sebesen a színen.
 Odüsszész egy székre gondolt, s gondolt hadoná-
 szást vele fejek felé, de fekve maradt s a takarás-
 ban, s csitította magát inkább, bár nagyon akaródzott
 hirtelen újra ölni, de arra gondolt, majd hol-
 nap, hálják el csak a gyászéjszakát. Megnyugo-
 dott és elnyomta az álom, mire Pénélopé olyan
 álmából ébredt, hogy Odüsszész ott alszik mel-
 lette. Súlyos zokogás rángatta. Most meg O-
 düsszész riadt fel arra, hogy maga Pénélopé áll
 ott a fejénél, ám egy gazdátlan, távoli nyüszí-
 tő hang volt mindössze, a gazda csak asszociáci-
 ó. Hajnalodott aztán, s ő első akart
 lenni. Fölszedte a cuccát és várt. És indult
 lassan az élet a házban. Átvette a konyhát a
 nappali műszak. Tőlemakosz szintén felébredt.
 Érdeklődött Odüsszészről, s ment le a srákok-
 hoz a térre. Jöttek a takarítók, a tegnapot
 eltüntetni, s jöttek az élőhúsok. Elő-
 szőr jött három disznó s Eumaios, aki ezt kér-
 dezte: – Kedvesebbek már a házban? – Fogal-
 muk sincs mi az a szégyen. – válaszolta Odüsszész.
 Ekkor ért oda Melantész a napi kecskével, s
 azonnal Odüsszésznek esett. – Nem takarodsz el
 gyorsan innen, pofán leszel csapkodva!
 Lakomakullancs! – mondta s odébbment. Odüsszész már
 gyakorlottan tolt odébb egy orgazmuska
 édes kelyhét, s megint nem gyilkolt azonnal.
 Inkább holnap a vérfürdő, mint máma a véres
 kézfej. Ekkor érték el a házát a marhák s a
 csordás Philoitiosz. A barmokat ez kikötötte, s
 így fordult Eumaioshoz: – Ki ez itt mellet-
 ted? Apja, anyja neve, születési helye, ko-
 ra, fajtája, hol lakik? Amúgy egy jó kö-
 tésű gyerek ez, bár sokat üthetett rajta az é-
 let, ahogy elnézem. Szébb jövőt! – így fordult
 végre Odüsszészhez. – Így járhatott Odüs-
 zészs is, mint te, öregem. Ő jutott rólad eszem-

be. Ő vett fel csordásnak még annakelőtte, gyerekként. Jól dolgoztam, s lett is a kezem alatt egy akkora csorda, mint ide Trója, de jött ez az emberhorda, s szisztematikusan emésztí azóta az állományt. Néha már bizony úgy vagyok én, hogy inkább hajtom el a gulyát más birtokra, bár nem enyém, az igaz, ahelyett, hogy ezek falják fel a legutolsó marhát is. Ám itt van a fiú, akié a lassan elfogyó minden, meg Odüsszésről se tudunk semmit, de azt se, hogy él-e még. Bár hazajönne végre, s rendet tenne a territóriumán! – Erre így felelt Odüsszés: – Nem tudsz annyira gyorsan elmenni innen, 'gy Odüsszést itt ne érnéd még, s ne látnád te is a tömegmészárlást. – Bár igazat szólnál és bár odaállhatnék gyilkolni én is mellé! – felelt a csordás, a kondás pedig bólogatott. Benn ezalatt újólag Tőlemakosz kivégzését tárgyalták, ám miután egy sólymot láttak karmai közt galambbal elröpülni, s úgy vélték, ez azt jelenti, hogy esélyük most nincs, letelepedtek a napindító lakomához. De beoldalogtak a kintiek is. A pásztorok intézték a felszolgálat, Odüsszés meg a kijárat közelébe letett gyerekszékre egy kisasztal mellé települt, ahogyan Tőlemakosz kitalálta. S szólt a fiú: – Papa, üljél ott ügyesen! Én pedig innen figyelek majd, hogy bajod ne essen. Vette mindenki, ugye? – lesápadtak a paraziták, hogy itt ez az ember, tegnap szinte gyerek még, mára viszont egy veszélyéhes, felnőtt férfi. Antinosz nyugtatta a többieket diszkrétén, majd elkezdtek lakomázni. Odüsszésnek Tőlemakosz nagy adag süthúst küldött, és díszpoharat rakott elé. A dúsgazdag Ktészipposz nem bírta tovább. – Mondok valamit, srácok. Tán nem elég, mit a drága vendég Tőlemakosztól kap, úgyhogy éntőlem szintén megy valami! – s vágta is már Odüsszés fejéhez a keze ügyében lévő ökörlábat, ám Odüsszés elhajolt, s a

csont a falon csattant. – Ktészipposz! – szólt Tőlemakosz. – Ha eltalálja, véged. Elviselem, hogy a vagyonom lassan fölzabáljátok, de azt már nem, ha a vendégem bántjátok. Mostantól megvédem az életem árán is. – Csönd szeletelte a termet. Sokára szólalt meg Ageláosz: – Igazad van, de azért szólnék hozzád meg anyádhoz. Eddig azt reméltétek, hogy Odüsszész visszajön egyszer, ám, hogy nem fog, most már belátható. Menj anyádhoz, s kérd, hogy válasszon már közülünk férjet. Jöjjön hozzám, menjen máshoz, de legyen már valami, hogy üldögelhess egyedül a vagynonon végre. – Beszéltem vele erről szépen, de nem érdekelte. Tán ha csúnyán szólnék hozzá? Na azt már nem! Van határa a durvaságnak is. – mondta Tőlemakosz. Lecsapott most, azután két vasmarrakkal fogta s rázta a röhögőgörcs a népet. Theoklümenosz nem görnyedt egyedül, sőt megszólalt: – Min nevettek? Béborult már nektek, sötét éj, ami vár, úgy hívják, Nagyhalál. Csordul a könny és fröcsköl a vér, a ház hullával tömve áll, béborult már nektek, sötét éj, ami vár. – Fogd már be a pofád, és takarodjál már innen! – szóltak rá dühösen, de az folytatta: – Egy se marad. Mind meghal. Mind, aki itt van. – s kiment a házból. Megkönnyebbültek a dögök. – Tőlemakosz! Megvesszük a két szarházit. Mit szólsz? – kérdezte az egyik. De Tőlemakosz csak az apját fürkészte, hogy a vadászat mikor indul, s semmit sem felelt. Pénélopé ezalatt a szomszédos helyiségben ült, ott hallgatta a műsort, s közben búcsúzott az eleven múlttól.

– Rajta! – szólt az asszony, felállt a székből, s indult Odüsszész íjáért s a tucát fejszefejért. A férji fegyvert érintvén még sírt egy édes utolsót, aztán megnyugodott, mert megértette, hogy ennek meg kell lenni. – Drága nemes lelkű lovak! – lépett Pénélopé az ebédlőbe.

– Véget ér a móka máma. Azt mondjátok, a döntésem várjátok, évek óta ezért dőzsöltök nálam. Rendben, döntöttem. Mindegy kié leszek: az vihet el, aki a legjobban lő.

Eumaios, legyél kedves, és rakjál pontosan egy vonalba ki tizenkét széket, majd tedd a háttámlákra a fejszefejeiket, de egyfele álljon az összes fok, tehát ha átnézünk az első fejsze fokán, hát lássunk ki az utolsón. A legügye-sebb vihet el, akár még ma. – Sírt, miközben tette a dolgát Eumaios, de sírt a sarokban a csordás is, mire Antinoosz rájuk kiabált:

– Büdös percparasztok, picsogó kislánykák! Még a végén felzaklatjátok a szépasszonyt! Zabáljatok némán benn, vagy húzzatok innen máshova sírni! – Tőlemakosz szólalt meg ekkor: – Erre vártatok, nem? Rajta tehát, s a legjobb vigye is a díjat, anyámat. Vagy inkább tudjátok mit? Megpróbálom én is, s hogyha sikerül, ti mentek, s az anyám marad. – És fölpattant, és fürgén kirakott mindent, okosan, precizen, szépen.

Nem győzték csodálni. Tőlemakosz felkapta az íjat. Kábulatban nézte mindenki, ahogy próbálgatja felajzani apja szerszámát. Nekifeszült egyszer, majd újra s újra, s negyedjére mikor próbálta, s úgy nézett ki, sikerül végre, az apja leintette. Antinoosz szólt:

– Jobbfele indul! – s kezdődött a vég. Leiódész kezdte. Miután felsült, így szólt: – Vegye át más. Gyilkos egy eszköz. – Antinoosz szólalt meg újra: – Leiódész, mit károgysz, gyilkos, mert te nem tudtad kihúzni? Kihúzza más! Gyerünk, to-

vább! – és járult mind szép sorban a fegyverhez, de egy se bírta vele. Antinoosz valamint Eurümakhosz maradt a végére. Ekkor a csordás és a kanász nem bírta tovább. Ki is kivonultak a házból. Odüsszész utánuk ment és így szólt:

– Tegyük fel, hogy ebben a percben jönne Odüsszész vissza, s egyedül menne a mocskoknak, ti hova állnátok? – Milyen hülyeség ez? Persze, hogy Odüsszész mellé. – mondta a csordás. Pásztortársa bólogatott. – De mért kéred? – Mer' itt van Odüsszész, én vagyok az. Annyi, amennyit az elmúlt húsz év hagyott belőlem. Úgy látom, veletek szabad számolnom egyedül. Nem érdekel, hogy hányan vannak, megölöm mind. És gazdaggá teszek titeket, ha segítetek. Itt van a híres térdseb, tessék, hogyha esetleg nem hisztek nekem. – és fölhúzta a rongyot a lábán. Összeborult a három férfi, de jóformán még könny se csordult, s megszólalt Odüsszész: – Jól van, jól van, sose hajtsd túl a katarzist, meghát nehogy kijöjjön valaki a házból. Engedjete el végre! Bemegyünk egyenként. Először én, majd te és te. Ha beértetek, majd én is kérem az íjat. Nem akarják majd ideadni, na és. Eumaiosz, te mégis fogod, s odahozod nekem. Ezután bezársz minden ajtót, ami csak van, és szólsz a nőknek, bármit hallanak is, a helyükön tegyék a dolguk némán. Te pedig zárd be a főbejáratot. – fordult Philoitiosz felé. És bementek egymás után, sorban. Eurümakhosz forgatta a fegyvert épp a kezében.

– Félek, nem fog sikerülni nekem se. – szólalt meg. – És mi van akkor? – szólt bele Antinoosz.

– Asztrológia, ennyi, barátom! Semmi baj, mulassunk, s holnap újra megpróbáljuk, igyunk!

– s ivott a társaság. Ám Odüsszész megszólalt és megfeneklett újra az élet. – Szeretném az erőmet kipróbálni, adjatok ide nekem is a fegyvert! Tudni szeretném, mennyi maradt belőlem. – Antinoosz ráförmedt: – Megőrültél, ember? Ül nyugalomban, egyél, s hallgass

minket csendben, s örülj a jó sorsodnak, de ülj csak a helyeden némán, valahogy bajod ne essék! – Ekkor Pénelopé szólalt meg. – Csillapodjál gyorsan, Antinoosz! Ő a fiam vendége.

Bízzad rá a sorsát. Mitől félsz? Kihúzza tán az íjat, s elvesz a koldus? Térjél már magadhoz! – Eurümakhosz reagált: – Nem, hogy a férjed lesz, de mi van, ha valahogy bír az íjjal? Megölne minket a szégyen. – Jóhírnévről az esetetekben úgyse lehetne beszélni. De mért is szégyen, ha épp ez a koldus erősebb nálatok? Ember ő is.

Én pedig azt akarom, hogy lőjön, s ha sikerül tényleg, kivakarom őt a nyomorból, és segítek hazatérni neki. – Tólemakosz szólt: – Enyém a jog, hogy határozzak, az örökségem az íj. Ha akarom, neki is adom örökbe. Anya, te meg állj föl, menj a szobádba, s szorgoskodjál csendben, bízd ezt az ügyet rám.

Indulj már! – Lesápadva vonult ki Pénelopé, bement a szobájába, ott sírt *még egy* utolsót, azután elaludt. Ezalatt Eumaiosz megfogta az íjat, elindult Odüsszész felé, de rákiabáltak: – Teszed le mindjárt? Meg akarsz halni?

– Hozzad, hozzad, veled vagyok. Ne hallgassál mindig másra, mer' én hajtlak meg, meglátod!

– Így fenyegette őt Odüsszész. Kacagott mindenki a kínlódó kondáson, s ezalatt odaért Odüsszészhez a fegyver. A kondás célt érvén most Dadához ment, s bezáratta az összes ajtót vele kívülről, s hozzátette: bármit hallanak is kintről, be ne jöjjön senki. Dada sápadtan elindult, s bezárt sorban mindent. Zárta a csordás is be a rábízott kaput, majd sietett vissza.

Leült, s figyelte Odüsszészt. Odüsszész simogatta, forgatta kezében az íjat. Kereste rajta az enyészet jeleit. De tökéletes volt. Rosszindulatú értetlenség lengte körül. Odüsszész nyugodtan meghajlította s felajzotta az íjat. Megpendítette az ideget.

Szépen zengett. Nyílért nyúlt, és ülve, ahogy volt, átlőtt minden fejsze fokán. És megszólalt:

– Na fiú, nem hoztam szégyent rád. Erős vagyok még,
indul az alkonyi program. – S Tőlemakosz odaállt,
srégen szembe vele, jobb kezében kard, a
balban lándzsa, a testén meg valami régi páncél,
mintha jelmezbálba készült volna épp.

Felállt Odüsszész, s ruhájáról mind lecsúsztak a rongyok. – Nyertem. Most pedig új menet indul. Érdeke-
sebb, mint az előző. – S már át is lőtte Antino-
osz épp ivásra álló torkát. Megpróbálta a
test kiköhögni a keresztben álló vesszőt, dőlt is a
vér az orron át ki, de dőlt a bábu s az asztal
is, a vessző viszont maradt a helyén. Fölpat-
tantak a még élők. – Micsinálsz, ember? Megölted
Antinooszt! – kiabálták, ám, hogy mi történik
valójában, még nem értették. – Halott
vagy! – Ám Odüsszész azonnal leugatta
őket. – Azt hittétek, sose térek már vissza?
Mit kerestek a házamban? Jó a buli?
Kéne a nőm? A lányok a hárem? Ennyi, srácok!
Szép életek voltak itt eddig, de vége szakad min-
dennek egyszer. – Sápadt remegés, jéghideg veri-
ték és menedéket kereső, riadtan rebegő
pillantások volt a válasz. Eurümakhosz volt
egyedül képes szóval is szólani: – Tartsd a
bosszu kutyáit rövid pórázon, mert sikerült
megölnöd azt, aki minden gond okozója volt itt. A
fiad is kinyírta volna! Figyu, mi szépen hazame-
gyünk, és visszajövünk azzal, amink van. Kárpó-
tolva leszel, büntetőkamatostul. – Nincs az a
kincs. – felelte Odüsszész. – Na tehát: szemtől szembe', vagy
inkább csak menekültök? – Eurümakhosz szólt újra a
többiekhez: – Látjátok, nem fogja abba-
hagyni. Késsel, nyárssal, mindegy mivel, támad-
junk azonnal! – S megindult Odüsszész irá-
nyába, de vele szemben pont nyílvessző haladt, ami
melle alatt behatolva a máját találta meg. Egy
tompa ütés és elbukás, s egy újabb asztal
hevert romokban. Gyors ritmusban verte fejét a
kőbe Eurümakhosz maradéka, összeszorított
lábai és egy közeli hokedli *együtt* haldok-
ló sellőt idéztek, aki kempingszéket verdes a
parton a farkával. De végül ezt is abba-

hagyta, mint addigra minden mást is. Amíg Odüsszész töltött Amphinomosz támadt, de Tólemakosz suhanó gerelye volt a fürgébb, s a hátán át lőzte. Szaporán bólogatott ő is a kőbe. A lándzsa kellett volna a testéből nagyon, de Tólemakosz nem merte kihúzni. Félt egy eszmélő vágóbaromtól, ígyhát apja mellé ugrott. – Apa, most fölszaladok. Bemegyek a gyűjteménybe, s hozok le mindent. Hozok a kondáséknak is. – Jó, de siess! Ha elfogy a nyílvesszőm, nagy bajba' leszek. – S futott is el a fiú. Összeszedett nyolc lándzsát, három páncélt, négy sisakot, és ahogy tudott, rohant ezekkel vissza. Beöltözött a kanász, a gulyás, és álltak Odüsszész mellé mind, aki egész addig egyenként lőtte ki azt, aki kezdeményezett valamit. Még volt nyila pár, azokat hibátlanul kihelyezte sorban, majd letéve íját páncélt húzott, fejére sisakot, s egy-egy gerelyt fogott a két kezébe. – Nem lehet innen elmenekülni? – nyöszörgött Ageláosz. – Nem, – felelt Melantész – viszont hozok fegyvert. – És bement a gyűjteménybe ő is, s vitte, amit bírt. Tucát páncélt, lándzsát, sisakot vett magához, s araszolt vissza. Erőre kapott a vendégcsapat a segítségért. Odüsszész Tólemakoszhoz fordult. – Ezt Melantész, vagy ki csinálta? – Nem tudom, – felelt a sarj – de az ajtót én hagytam nyitva. Eumaiosz, szaladj már, csukd be a gyűjteményajtót, és leld meg, ki segített! – Nem kell azt meglesni, ott megy a kecskés. Odüsszész! Megöljem vagy inkább idehozzam? – Nehogy idehozd! Kösd össze a lábát a kezével a háta mögött, és húzd föl valahová. De vidd a gulyást is. Addig kihúzzuk itt ketten. – Osontak egyből a gyűjteményhez a kondásék, s levetett páncéllal az ajtóban csendben várakoztak. Nem kellett sokáig. Megvárták, amíg Melantész kivergődik a sok cuccal az ajtón, és akkor elkapták a haját, hátralerántották, le a földre, s húzták vissza a gyűjteménybe.

Odabent megkötötték, úgy, ahogy Odüsszész meg-
hagyta, s felhúzták a gerendáig. – Itten
várjad a hajnalt! Lazuljál, még messze van.
– búcsúzott el tőle a kondás. Bezárták az
ajtót, futottak is vissza, s visszaálltak a
csapatukba. Tűzszünet alakult ki. Állt li-
hegye a két fél, s nem tudták, ki lépjen s mit.
Ekkor Mentórt vette észre Odüsszész maga mel-
lett, őrá bízta mindenét a Nagy Tru-
váj előtt. – Segíthetnél te is, ha tudsz!
– szólt Odüsszész, habár gyanította, hogy láto-
más lesz csak az öreg. Bár csodák csodája, más is
látta. Rá is szólt Ageláosz: – Nehogy eszedbe
jusson közbeavatkozni, de főleg ne Odüss-
zész mellett! Mindened elveszük, pont úgy, ahogy
ezekét is! – Ekkor Mentór Odüsszészhez
fordult. – Elpunnyadtál már, mi? Régen a hírek
kemény hősről szóltak. Épp te segítséget kunye-
rálsz? Így kell harcolni, figyelj! – kiáltott, a-
zonban eltűnt. Ageláosz szólalt meg: – Újra
négyen vannak. Maguk maradtak újra. Hatan ki-
álltok egyvonalba előre, de mind Odüsszészt
célozzátok, s dobjatok egyszerre. A vezért le-
szedjük, semmi a többi. – S álltak sorba hatan, és
pont ugyanakkor dobták Odüsszészre a lándzsát.
Kapott a fal meg az ajtó és az ajtófélfá, O-
düsszész nem kapott egyedül. – Nem elég az, amit
eddig tettem, még meg is ölnének? Micsoda
népség! Nem baj, mi jövünk! – mondta Odüsszész, s minden
dárda talált. Démoptolemosz, Eurüadász,
Elatosz, Peiszandrosz bánta. Két sarokba
zsúfolódtak a túlélők. Odüsszészék
rátapostak a hullákra, és kitepték a
lándzsákat belőlük. Az ellenség most újra do-
bott. Kapott a fal meg az ajtó és az ajtó-
félfá, csak ők nem, leszámítva azt, hogy Tólema-
kosz csuklóján horzsolt seb esett, s azt, hogy Euma-
iosz vállának nekikoccant egy dárdanyél.
Megint Odüsszészék jöttek. Eurüdamász, Am-
phimedón, Polübosz s Ktészipposz, az ökörlábhaji-

gáló esett el. A csordás csúfolta kicsit, s
míg ő ünnepezt az alatt Odüsszész dolgo-
zott tovább, és leszúrta Damasztoridészt is.
Tólemakosz válaszként Leiókritoszt végezte
ki. S nem volt szükség már csatarendre. Harcra
képtelenül remegett a bénasereg, úgyhogy a
maradék idő a szórakozásé volt. A kérők
vezető nélküli rémült csirkékként futkostak
té s tova, az egyik lándzsa elől egy másik-
ba. Leiódész fejében megfogant egy
alternatíva. Odaszaladt Odüsszész-
hez, leborult elé és átölelte a lábát.
– Nem csináltam semmi rosszat, enni jártam i-
de! Többször szóltam is, de nem érdekelte
őket. Ők már meghaltak, meg is érdemelték,
én azonban nem szolgáltam rá. – Így fe-
lelt Odüsszész: – Hogyha te óvtad az erkölcsöt a há-
zamban, elég szar munkát végeztél. Azt meg
nem hiszem én, hogy a sülhúst vártad csak, vagy engem,
s nem Pénelopét. Nyomás a többi után! – Hátra-
dőlt derékből Odüsszész, s kardjával lefejezte a
térden állva könyörgőt. Most Terpiadész került e-
lő valahonnan, maga elé szoritotta gitárját.
Vívódott, vajon elbújjon-e vagy fusson Odüss-
zészhez. Végül inkább odaszaladt, lero-
gyott elé, s átölelte a térdét. – Írok
rólad számot, gyönyörűt, de ne bánts! Úgy hoztak ide,
erőszakkal. A fiad is tudja. – Így van, apám.
Medónt és őt el kell engednünk. Már ha le
nem kaszaboltuk időközbe' Medónt is valahogy.
– Itt vagyok, édesem, itt, itt, itt! – ugrott ki valami
állatbőr alól Medón. Odaugrott a fi-
úhoz, odarogyott elé, s a térdét átö-
lelte. – Akadályoztok a mozgásban minket.
Álljatok fel, álljatok el az útból! Be kell fe-
jezni a munkát. – szólt rájuk Odüsszész. Szétné-
zett, de nem látott már élő tagot a másik
csapatból. Ekkor érzékelte a vége-
redményt. Szirtek a vértengerben, olyanok voltak a
testek s testkupacok. Vagy partravetett hajótö-

röttek a sekélyesben a fahulladék közt. S mészár-
széknek is tűnt, hogyha a falakat nézte. – Tőlema-
kosz! Keresd meg Dadát, és küldjed ide!
– mondta Odüsszész. Jéggel a szívében igyekezett Da-
da. Odabent vért látott mindenhol s a több mint
száz hullát, de meglátta Odüsszészt is végre. A
saját izzadságával keveredve a mások
vére bő patakokban folyt le az arcáról.
Hát ahogy ezt Dada nézte, kezdett volna vidám ria-
dót kiabálni, ám Odüsszész újra beléfoj-
totta a szót. – Megérdemelték. Erről ennyit.
Viszont mondd most el, hogy melyik lány való még
ebbe a hullabrigádba. – Tizenketten vannak.
– felelt Dada. – Felmegyek értük, leküldöm őket. S
felébresztem a nődet is. – Ő hadd aludjon, a
lányokat küldd csak. – indította Dadát út-
nak Odüsszész. A kondásékhoz fordult most. – A
feladat a következő: vigyétek ki az udvar-
ra a hullákat, s rakjátok gúlába őket.
Jönnek lányok, segítenek majd. Mossanak le
mindent, amit elérnek, majd amikor már tiszta-
ság van, vigyétek őket az udvarra, és fejez-
zétek le valamennyit. – Így történt minden, csak
Tőlemakosz az akasztást durvábbnak találta.
Kihúzott egy vastag kötelet jó magasan, és
arra húzta rendre a lányokat fel tizen-
két másik kötéllel. Lassan lengtek a szélben,
mint verebek, akik a szögesdróton lógnak sorban.
Lábukkal még rángtak, nem sokat, egy kicsikét csak.
Végük volt. Indultak hát Melantészért
hárman. Lógott fönn a gerendán, elvágták a
tartókötelet, a többit a gravitációra bízták.
Kihúzták a roncsot az udvarra, küszöbön,
széken, mindenén át. Kint egy tompa, csorba
késsel lemetélték az orrát, aztán sorban a
füleit. Letépték a heréit, s odadobták a ku-
tyának. Végül dorongokkal törték szilán-
kosra az összes kéz és lábcsonjtját. Meghalt
végül ő is, a többiek pedig indulhattak
végre jelenteni, majd mosakodni. Odüsszész ad-

digra már lemosta arcáról a harci díszet,
véres ruháját a fölötte hordott, ám a
harc előtt levetett rongyokra cserélte. Kéret-
te Dadát újra. – Hozzá jó sok füstölőt, és
jöjjön végre mindenki ide a házból. – Átöl-
tözhetnél előtte, fiam. Mit szólnak, ha
így látnak? – A füstölőkkel foglalkozz, meg az
invitálással, jó? – küldte Dadát az útjá-
ra. És szállt a füst és szállingóztak a házbeli-
ek. Ellepték Odüsszészt, ölelték és
csókolgatták hitetlenkedve. A sírás
lassan ráfonta a markát Odüsszész torká-
ra, s egyre erősebben szoritotta, 'hogy egyre
több ember bukkant föl az emlékek ködéből.

Elérte végül Pénelopét is, s keltegette Dada. – Ébredj, itt van a férjed, hazajött végre! Egy kérő se élte túl. – Jaj, Dada ne szórákkozz már! – állította le Pénelopé. – De tényleg megjött! A koldus az, akivel beszélgettél tegnap este. Tőlemakosz tudta, de eltitkolta előled. – Hogyan bírta volna ő egyedül azt a sok marhát levágni? – Nem tudom, én se láttam, mást csináltam. – mondta Dada. – Tőlemakoszt küldte fel értem, onnan tudtam meg, hogy vége. Mentem az ebédlőbe le rögtön, s ott találtam Odüsszészt talpig vérben a tetemek közt. Impozáns volt, tetszett volna, ha látod neked is biztos. A hullákat kihordták már azóta. – És ha a kérők egymást irtották ki? Örülnék a férjemnek, de ez így lehetetlen. – opponált Pénelopé. – Ne akadékoskodj már! Nézd meg inkább te, ott van a kandalló mellett. Láttam a sebet is a térdén. Megölhetsz, ha hazudok. – Jól van, menjünk, lássam végre a fiamat a hullákkal, meg azt, aki megölte őket, bárki is az. – szólt a szája Pénelopénak, agya azonban azon pörgött, hogy odafusson-e menten, vagy kérdezzesse csak Odüsszészt távolról. Közbe' beért az ebédlőbe. Leült a kandalló mellé. A másik végén ült Odüsszész. Nézte a földet övele szemben. Pénelopé reakcióját várta. De kissé kopott férfi iránt ugyanazt érezni, amit hajdan az üde ifju fiú iránt... A ruha zavarta tulajdonképpen a legjobban. A mocskos rongyok taszították. Tőlemakosz szólt hozzá: – Tudod mi vagy te?, halálanya!, kőszivü márvány-asszony! Itt az apám, te meg ott ülsz, távol tőle, némán! Húsz év távollét után nem is üdvözlöd? – Pénelopé neki így felelt: – Nem nem akarok, képes nem vagyok rá. Látom én a hasonlóságot, de egész biztos akarok lenni az azonosságban. – Erre Odüsszész elmosolyodta ma-

gát. – Fiam, hagyd őt, helyes nagyon, ha próbára tesz, bár tudom a ruhám zavarja őt inkább. Hozzászókkott az elegáns társasághoz, de ha már így esett, hát foglalkozzunk inkább azzal, mi legyen a hullák következményeivel. Ha csak egy embert öl meg valaki, általában azt se fogadják el szívesen. Mi viszont jóformán fél Ithakát kiirtottuk. Gondolkodjál, hogyan tovább. – Jaj, apa, inkább te! Találd már ki, mi legyen, mi pedig majd segítünk. – Jó. Fürödjetelek le, öltözzetek át, s öltözzenek bulihoz a házban a lányok. Legyen hangos zene és tánc, tán elterjed, hogy Pénelopé férjhez ment, s tán nem tudódik ki semmi, amíg mi a nyaralóba nem érünk. – fejezte be Odüsszész, és ő is elment leáztatni magáról a maradék mocskot. Kapott ruhát, a sajátját végre, csinosat, s indult vissza a kandalló mellé. Pénelopé még ugyanott állt. – Mégis Tólemakosznak lesz igazza. Ma is itt alszom, lent az ebédlőben. – Szó nincsen hidegségről, de jól van, ha akarod itt alszol. Dada kérek! Hozza le pár ember az ágyat ide! – Dehát egy fa köré épült a ház! Annak a fának a tönkje az ágyunk!!! Lefűrészelte valaki gyökeréről az ágyat?! – Jaj, dehogyis! A helyén van az! Ne haragudj rám, édes! – ugrott Pénelopé Odüsszészre. – Folyton attól rettegetem, hogy jön majd valaki, ki azt mondja, te vagy. Nem tudtam az arcod már felidézni mióta. Az ágyról viszont mi tudtunk csak, meg a takarító. Most már elhiszlek igazán. – S könnypatkok fakadtak a két emberből, s szoritották a másikat, a partotért hajótöröttek. Pénelopé csak egyre gyönyörködött. Nézte Odüsszész arcát két kezében tartva, s tetszett neki nagyon. És megállt ott az idő. Mikor újra elindult, Odüsszész így szólt: – Nincsen ám még vége. De azt se tudom, mikor lesz. – Úgyis meg kell tudnom, mi lesz az. Hadd tudjam meg most. – Nem szívesen, de elmondom. El kell indul-

nom, miután hazaértem, egy újabb útra. Evezőlapáttal a vállon kell mennem addig, ameddig el nem érek egy olyan vidékre, ahol nem tudják, hogy mi az, de még a sót se ismerik.

Ott kell földbe szúrnom az evezőt, s leölnöm magamban a kant, a kost, a bikát. Hazatérhetek ezután, és sokáig élhetünk együtt. A többit nem tudom. Azt se, meddig kell mennem vagy mikor jövök vissza. – Gyere haza épségben, az a lényeg. Most már vár minket a fix pont, az ágy. Gyere, menjünk. – Elhalt épp a zene, miközben mentek kézenfogva a hálóba, és végre megtörtént minden, mit rajtuk kívül a természet is végbemenni kívánt. De azután se aludtak, dőlt csak a szó a végtelenségig.

Pénélopé sorolta a túrhetetlen stációit először, majd Odüsszész mesélt hosszan. A kikónokkal kezdte, Dzserbával folytatta, aztán jött a Küklópsz, Hajoloszt Ippodatész, majd az, amikor már majd hazaért, de mégse, Élepolisről szólt ezután, ott veszett el hétszáz embere egyszerre, beszélt Kirkéről, amennyit hagyott az illem, aztán Hádésről, a szirénekről, a Szküláról s a Kharüdiszről, a tiltott marhákról, a maradék csapata haláláról, Ógyögé szigetéről, ahol Aligszó él, aki mindent megigért, ám neki jobb volt, s bőven elég a sajátja, elindult onnan is hát, beszélt Korfurol is, ahonnan végül hazahozták.

Ahogy ideért a történettel, egy másodperc múlva aludt. Majd, hogy a kigyúlt arcú Hajnal kélt ki a ködből, kélt föl Odüsszész szintén, s ezt sutogta Pénélopénak: – Elmegyünk az apámhoz a nyaralóba. Csak nők maradnak a házban. Reggel szétfut a híre a tegnapiaknak. Gyűlnek majd a népek, viszont ti senkivel se kontaktáljatok. Jövök, amikor tudok, szevasz! – búcsúzott el Odüsszész. Fölkeltette a másik hármát, s indultak az apjához talpig fegyverben, s ki is értek a városból, mielőtt még bárki felkelt s

látta volna őket. Nagy iramot diktáltak.

Elértek Odüsszészék rendben Láertész házához. (Ő rabolta egyszer régen, ígyhát az övé volt.) Megszólalt Odüsszész: – Menjete a konyhába, s kezdjete ebédet csinálni. Én meg indulok apám után a szőlőbe.

– Meg is találta gyorsan. Épp kapált az öreg. Mocskos, szutykos rongyok lógtak a testén, retkes lábán sarut viselt, a kezén kesztyűt, a fején bőrsapkát. Odüsszész elbújt egy körtefa törzse mögé, s ott jól kisírta magát. Hányta-vette magában egyre, hogy odamenjen-e rögtön, vagy inkább kipróbálja, ráismer-e segítség nélkül az apja. Ez tűnt érdekesebbnek. Odalépdelt az őse mellé. Láertész meg föl se pillantott, csak dolgozott tovább. Odüsszész így szólt: – Hallod, a kertedet igazán szépen rendben tartod, áruld már el, magadat mért nem? – Nem volt válasz semmi. – Nem tudom, ahogy így elnézlek, te nem paraszt vagy, eltaláltam? Akkor mi a jó francért dolgozol? Ráadásul ilyen öregem. – Válasz megint semmi. – Kinek dolgozol, áruld el! Kié a kert? Meg egyáltalán: biztosan Ithaka ez?, ezt mondta egy ember nekem az úton. De nem nagyon akart beszélgetni velem. Pedig elkelve a segítség. Régebben volt nálam vendégeskedni valami Láertész fia, Odüsszeusz vagy ki. Nagy bolyongásból jött, pihentett nálam, majd hazafelé indult, azt mondta, hogy Ithakára. Szóval Odüsszeuszt keresem, s te sokat tudsz Ithakáról biztos, mondjál valamit!

– Megríkattál, ember! – nézett fel Láertész.

– Megnyugtatlak, jó helyen jársz, csakhogy Odüsszész senki se tudja, hol jár, ha jár, de én, az apja, remélem, hogy még jár. Ithaka s a környék söpredéke emészti a birtokát. Fölfalják az állatait, az asszonyát is vinnék, a fiát meg meg akarják ölni. Egyet azért mondj el: mikor volt ez a vendégség? Meg, ki vagy, honnan

jöttél, ilyenek. – Megmondom, persze. Alübász-
ból érkeztem, nagyapám Polüpémón, Aphei-
dász az apám, én pedig Epéritosz vagyok.

Viharba kerültünk tegnap. Az hozott ide
minket. Bent állunk a kikötőben. A fiad olyan
öt éve járt nálunk. Segítettem hajót ta-
lálni neki, ami hazahozza, de ezek szerint soha
nem ért ide. – Apja a földre rogyott, zokogott és
két marokkal hányta a fejire a földet. A könny, a
nyál, a takony sárrá lett, s csorgott maga elé. O-
düsszész odatérdelt mellé és megölelte.

– Édesapám, hiszen én vagyok az! Húsz év után
csak hazajöttem. Hagyd el a sírást, nincsen időnk most
erre. Féregirtás volt a házamban.

– Nem emlékszem rád, fiam, már. Bizonyítsd be nekem,
te vagy az tényleg! – Nézd meg a térdsebem, itt van. És el-
mondom, gyerekként mit adtál nekem itt: tizen-
három körtefát amott, tíz almát ott, meg
negyven fügefát szerteszt és ötven sor sok-
féle szőlőt. – Erre Láertész beleszédült
Odüsszész karjába, de magához tért gyorsan.

– Jól tetted, fiam, hogy a nyűveket megölted,
ám menekülnünk kellene már, ha így történt. Ha
itt találunk, végünk van. – Ráérünk ve-
lük törődni, ha itt vannak már. Három embe-
rem főz benn a házban, mindjárt kész az ebéd.
Gyere, apa, menjünk enni, hátha tényleg jönnek
elszámolni velem. Akkor jól jön majd az e-
rő. – És mentek a házhoz. A többiek éppen a húst szele-
telték. Láertész lefördött végre, kihúzta ma-
gát, pedikűr, manikűr s tiszta ruhába bújt.

Visszatért belé az élet, újra erővel
teltek meg az izmok. Nem győzték bámulni a
változást. – Apuci, te megnőttél! – szólt O-
düsszész. Apja így felelt: – Bár lennék még
egyszer újra erős, amilyen voltam. Szívesen
lettem volna veletek tegnap, szívesen öltem
volna újra a kedvedért. – Ekkor már-már
enni kezdtek, nyúlt is volna kezük már épp a
tálba, de jött Daliász, aki Láertész földjét mű-

velte, s jött vele hat fia is. Megállt a kéz és megállt kishíján Daliász szive is. Szólni se bírt. Fölsimerte Odüsszész mindjárt, s megértette hat fia is, hogy a vendég kicsoda. – Ne csodáljál már így! Üljk inkább az ebédhez, öreg, mi már nagyon ennénk mind. Rátok vártunk csak. – mondta Odüsszész. Odaszaladt Daliász hozzá, leterdelt mellé s a kezét csókolta. – Hazajöttél hát végre! Ideje volt, fiam. De Pénelopé már tud rólad? Küldjünk valakit esetleg hozzá? – Tud mindent, ne foglalkozz ezzel. – Daliász fiai köszöntötték Odüsszész szintén, majd leültek mind. S ettek végre. Ezalatt szétspriccelt a hír Ithakán. Rohant minden érintett Odüsszész házába, és vitte mind a maga halottját, s cipelték le a partra a máshonnan való hullákat is, és halászokra bízta rá ezeket, hogy vigyék őket a valahai otthonukba. És ahogy ezt befejezték, összegyűltek a népek a főtéren. Eupeithész, Antinoosznak az apja szólalt fel leghőször. – Hány embert fog megölni még közülünk, hogy ellene forduljunk végre? Elvitt innen legalább nyolcszáz férfit, s egy se jött vissza. Most meg megölt újabb száz embert. Öljük már meg végre, ne hagyjuk őt elmenekülni! – Medón emelkedett most föl. – Én ott voltam, és mindent láttam. Láttam a természetfelettit! Egyedül másképp hogyan győzött volna le annyi rengeteg embert? S akit megölt az mind megérdemelte, engem például, látjátok, nem bántott. – Most az öreg Hatliterész szólalt meg: – Hibáztatok, lássátok be. Mert fiaitoknak nem tiltottátok meg az erköcstelenkedést. Szóltunk nektek elégszer, titeket azonban semmi nem érdekelt. Jogtalanság nem történt, úgyhogy hazafele menjetez inkább, ne háborúzni. – fejezte be. De háborúzni indult mégis a nagyobbik rész. Eupeithész vezette őket. Közben Odüsszészék vidáman lakomáztak. De

minden jónak vége van egyszer, véget ért az e-
béd is, és Odüsszész így szólt: – Nézze már meg
valaki, hogy odakint nincsen-e fejlemény! – Az egyik
Daliász-csemete felállt, kiszaladt, ám szaladt is egyből
vissza, minthogy kisebb sereget látott közeled-
ni. Nem voltak már messze. Felöltöztek
mind a házbeliek, a két agg férfi is.

Odüsszész odalépett Tőlemakoszhoz: – Na fiam,
ez már igazi harc lesz. Most veheted fel a családi
hagyomány fonalát. Szégyent ne hozz apámra meg rám!

– Nem hozok én senkire szégyent, majd meglátod.

– felelte Tőlemakosz. Most Láertész szólalt meg:

– Hát ezt is megértem! Fiammal meg az unokám-
mal megyek csatába! – Megsuhintotta gere-
lyét, ami gyönyörű ívben szállt, épp Eupeithész fe-
lé. Sisak volt bár Eupeithészen, ám olyan
ívben jött a gerely, hogy átszaladt simán a
fémen, s át a koponyacsonton is, s az agyban
állt meg a dárda hegye. Döngve dőlt el az irá-
nyító nélkül maradt sejtközösség. Megdöb-
bentek a bosszúvágók, s fel se ocsúdhattak még,
Odüsszész és Tőlemakosz már kaszabolta is ő-
ket. Lépegettek hátra, s hallani lehetett,
hogy potyog ki kezükből rémületükben a fegyver.
Megfordult, aki még bírt, s iszkolt haza azonnal.
Odüsszész is lendült, űzte a harci láz, ám
Mentór állt elé. – Hagyd el, nyugodj meg, fi-
am! Elég lesz a gyilkolásból. Vert ha-
dakkal könnyű munka a békekötés, indulok
is most ebben az ügyben a városba. – és eltűnt
onnan Mentór. Odüsszész meg útravalót pa-
kolt magának, egy evezőt bányászott ki a kamrá-
ból, nem magyarázott semmit, mindenkitől
elbúcsúzott, s indult egyedül a másik irányba.